

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:159

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:159 Bostadsbyggande i kommuner med expansiv industri

av Sofie Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 20 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 15 november 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:160

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:160 Regelverket för A-traktorer

av Joakim Järrebring (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 20 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 15 november 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:161 Kunskaperna inom rättsväsendet om brott mot hbtqi-personer

av Anna Wallentheim (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 december 2023.

Stockholm den 14 november 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2023/24:34 till utrikesutskottet

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellationerna 2023/24:139 och 147 om Sveriges syn på Israel–Gaza-konflikten

Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Azra Muranovic har ställt flera frågor till mig om Sveriges arbete för att skydda barn i Israel–Gaza-konflikten, bland annat om jag anser att det sker brott mot internationell humanitär rätt på Gazaremsan då 40 procent av de dödade civila offren är barn, och hur jag i så fall tänker agera i frågan och vilka åtgärder jag och regeringen vidtar för att säkerställa att barns rättigheter, som fastställs i konventionen om barnets rättigheter, respekteras och skyddas i den här väpnade konflikten, som också sprids till Västbanken och andra områden i Israel. Jacob Risberg har frågat mig varför Sverige lade ned sin röst i FN-omröstningen, hur jag ser på Israels roll som ockupationsmakt och dess ansvar för att skydda de civila i de ockuperade områdena, samt om jag avser att vidta några åtgärder utifrån min ståndpunkt och agera för att Sverige ska leva upp till principen responsibility to protect.

Jag vill börja med att uttrycka mitt djupaste medlidande för de civila, inklusive många barn, som fallit offer i konflikten mellan Israel och terroristorganisationen Hamas.

Den svenska regeringen, tillsammans med ett enat EU, har konsekvent uppmanat båda sidor att respektera den internationella humanitära rätten och skydda den civila befolkningen. Direkta attacker mot civila och civil egendom är inte tillåtna. Principer om åtskillnad mellan militära mål och civila objekt, proportionalitet och försiktighet måste alltid tillämpas. Barn

ska enligt den internationella humanitära rätten särskilt skyddas givet sin sårbarhet. Sjukhus, sjukvårdspersonal och humanitär personal åtnjuter också ett särskilt skydd.

Regeringen har reservationslöst fördömt terroristorganisationen Hamas attacker mot Israel. Vi har även krävt att gisslan, bland dem barn, frigges omedelbart och villkorslöst. Hamas och andra terroristgrupper i Gaza får inte gömma sig bakom oskyldiga och använda dessa som mänskliga sköldar. Regeringen har tydligt hävdats Israels rätt att försvara sig mot Hamas fruktansvärda attacker, men även att Israels legitima respons måste ske i enlighet med den internationella humanitära rätten, vilket bland annat innebär att civila så långt som möjligt ska skyddas.

Den humanitära situationen i Gaza är alarmerande. Civilbefolkningen genomgår ett mycket svårt lidande. Ansvaret vilar tungt på Hamas. Regeringen är också djupt oroad över de humanitära konsekvenserna av den israeliska blockaden. Det är av yttersta vikt att fullt och obehindrat humanitärt tillträde säkerställs och att vatten, förnödenheter, bränsle och mediciner släpps igenom.

Mot bakgrund av den mycket svåra humanitära situationen beslutade regeringen nyligen om ytterligare 150 miljoner kronor i humanitärt stöd till civilbefolkningen i Gaza. Därtill har Sida beslutat om ytterligare 60 miljoner kronor i humanitärt stöd. Stödet går till de mest utsatta grupperna, med kvinnors och barns behov i fokus, och bidrar bland annat till akut sjukvård, socialt skydd, tillgång till mat, hälsa, psykosocialt stöd, mödravård, vatten och sanitet. Sveriges humanitära bistånd till Palestina har sedan tidigare särskilt fokus på utsatta barn.

Den resolution om humanitär vapenvila som antogs i FN:s generalförsamling den 27 oktober saknade både ett tydligt fördömande av Hamas terroristattacker mot Israel och en hänvisning till Israels rätt att försvara sig. Detta bidrog till att Sverige valde att avstå från att stödja resolutionen, tillsammans med en majoritet av EU:s medlemsstater. Sverige och samtliga medlemsstater i EU, samt även USA, Storbritannien, Norge och Island, röstade däremot för ett tilläggsförslag från Kanada till resolutionen. Tilläggsförslaget, som fördömde Hamas terroristattacker och krävde ett omedelbart frigivande av gisslan, antogs dock inte.

Sverige, EU och det internationella samfundet kommer att fortsätta att bedriva intensiva diplomatiska ansträngningar för att säkerställa efterlevnad av internationell humanitär rätt, fullt och obehindrat humanitärt tillträde och frigivning av gisslan samt för att undvika en regional eskalering. Sverige och EU har även innan den 7 oktober tydligt stått upp för Israels legitima säkerhetsbehov. Samtidigt har vi också varit tydliga med att Israel har ett folkrättsligt ansvar för befolkningen under dess kontroll. Bosätтарыvåldet på Västbanken har ökat sedan den 7 oktober, vilket är mycket allvarligt. Det behövs förnyade insatser för en hållbar fred, som även omfattar Gaza. EU och Sverige ser, på sikt, ingen annan väg framåt än en förhandlad tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan samexistera i fred och säkerhet.

Anf. 2 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! Som vi kan se är det flera ledamöter som har samlats här i dag för att delta i interpellationsdebatten. Den gäller det krig som rasar i Gaza och som vi alla följer i realtid på tv, i radio och i våra sociala medier.

Prot. 2023/24:31
16 november

Svar på
interpellationer

Det är en bra och viktig debatt som äger rum. Den engagerar och väcker starka känslor. Det är otroligt ledsamt och bedrövligt att den här situationen har lett till debatten.

Jag vill uttrycka min djupa sorg och mitt deltagande för de civila vars liv gått förlorat och alla anhöriga som befinner sig i djup sorg och chock. Jag vill särskilt uttrycka min oerhörda sorg och medkänsla för alla de barn som drabbas i konflikten. Jag har själv varit ett barn i krig. Jag vet hur det känns att leva i ständig, sekundvis, skräck under en konflikt. Jag vet också vilka sår som skapas och som man får leva med och brottas med hela sitt liv. Detta är förskräckligt.

Utrikesministern har varit tydlig med att regeringen reservationslöst har fördömt terrororganisationen Hamas, precis som vi socialdemokrater också har gjort. Attackerna ska fördömas. Det finns inget men, om eller hur kring frågan. Att på ett så brutalt och urskillningslöst sätt attackera civila och sedan sända Reels på sociala medier är inte bara skräckinjagande. Det är också hänsynslöst och saknar respekt för människovärdigheten.

Jag välkomnar att Sverige använder alla sina diplomatiska kanaler för att se till att få ut dem som tagits som gisslan med betoning på barn som befinner sig i Gaza. Men det är beklagligt att samma engagerade språk och förebråelse inte reflekteras i interpellationssvaret när det gäller Gazaremsan.

I interpellationssvaret säger utrikesministern: "Regeringen har tydligt hävdad Israels rätt att försvara sig mot Hamas fruktansvärda attacker, men även att Israels legitima respons måste ske i enlighet med den internationella humanitära rätten, vilket bland annat innebär att civila så långt som möjligt ska skyddas."

För inte alltför länge sedan figurerade utrikesministern dessutom i medier där han uttryckte att Israels militära respons var proportionerlig, alltså i enlighet med den humanitära rätten. Ändå kan vi alla se med blotta ögat att det är civilbefolkningen som betalar det högsta priset i konflikten.

Den israeliska blockaden där vatten, medicin, bränsle och andra förnödenheter stoppats har enligt utrikesministern varit ett orosmoment för den svenska regeringen. Men för de drabbade på plats har det varit en svindlande snabb katastrofutveckling som med all säkerhet försatt Gaza i en helt ny dimension av humanitär kris.

De här metoderna har kritiserats starkt av humanitära organisationer för att vara en kollektiv bestraffning som påverkat främst kvinnor, barn, äldre, sjuka och funktionsnedsatta.

Fram till förra veckan hade fler än 10 000 palestinier omkommit. 25 000 personer rapporterades vara skadade. Och många är fortfarande fast under rasmassorna efter bombningen. 1 ½ miljon människor har förlorat sina hem.

Sedan den 7 oktober har flera människo- och kvinnorrättsorganisationer på plats vittnat om hur grupper som kvinnor, flickor, små barn, personer med funktionsnedsättningar och äldre är de som drabbats hårdast i detta krig. I den här konflikten har mer än 6 000 kvinnor och flickor i Gaza förlorat sina liv. UNFPA uppskattar att det finns 50 000 gravida kvinnor som behöver reproduktiva hälsoinsatser. 5 500 kvinnor förväntas föda inom de närmaste 30 dagarna. Och det sker i genomsnitt 180 förlösningar dagligen.

Jag kan inte utläsa svar på vilka åtgärder som regeringen driver för att faktiskt fastställa barns rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Jag skulle jättegärna vilja ha konkreta svar. Vilka verktyg har utrikesministern använt i sina diplomatiska kanaler?
(Applåder)

Prot. 2023/24:31
16 november

Svar på
interpellationer

Anf. 3 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Dagens interpellation handlar om ansvar. Jag vill inleda med att säga att det vilar ett tungt ansvar på både Hamas och Israel att inte eskalera situationen så att ännu fler civila drabbas. Men ett ansvar vilar även på Sverige och världssamfundet. Vi måste göra gemensamma ansträngningar för att sätta stopp för den våldsspiral som vi nu bevittnar. Hur detta ser ut och vad vi väljer att göra är avgörande för hur utvecklingen kommer att se ut i Palestina och Israel. Även det vi väljer att inte göra har betydelse.

Herr talman! Den 27 oktober valde Sverige att lägga ned sin röst i FN:s generalförsamling när församlingen röstade om en resolution som uppmanade till skydd av civila och respekt för internationell humanitär rätt. Utrikesministern pekar i sitt svar på att bland annat Norge tillsammans med Sverige röstade för Kanadas tillägg till den resolutionen. När det tillägget föll valde Norge att rösta för resolutionen i sin helhet, men Sverige valde att lägga ned sin röst.

Den 31 december 2022 lade Sverige ned sin röst när samma församling röstade om en resolution om att säkerställa respekt för internationell humanitär rätt och internationell MR-rätt i de ockuperade palestinska områdena och pekade ut detta utredningsansvar till Internationella domstolen.

Herr talman! Sedan Israel inledde sin motattack mot Hamas har minst 15 000 palestinier i Gaza dödats. Drygt 30 000 är skadade, och närmare 4 000 personer saknas och förmodas ligga begravda under rasmassor. Hälften av dessa är barn.

Israel agerar nu på ett oproportionerligt sätt och sätter civila i stort lidande och nöd. Israel har effektivt skurit av elektricitet, tillgång till vatten och drivmedel samt införsel av mat och mediciner. De eftergifter som Israel gjort i form av humanitära pauser och att de släppte igenom lastbilar när gränsen mot Egypten öppnades är långt ifrån tillräckliga.

Det är Miljöpartiets mening att vi måste göra allt för att få Israel att stoppa bombningarna och upphöra med blockaden så att riktiga humanitära korridorer till Gaza kan upprättas. Israel har en rätt att försvara sig mot terror. Men det försvaret måste ske i enlighet med folkrätten och på ett sätt som minimerar antalet civila offer. Vi har sett genom de fyra större krig som har utkämpats i Gaza de senaste decennierna att så sällan har varit fallet.

Herr talman! Hur bör världssamfundet agera när en stat använder sig av en folkrättsligt skyddad rätt, det vill säga Israels rätt att försvara sig, för att samtidigt agera på ett sätt som är i strid med folkrätten? Det är det vi ser i dag när Israel tvångsflyttar civila och bombar sjukhus och andra civila mål. Hur många civila ska behöva dö innan världssamfundet säger stopp?

Det är bekymmersamt att så få världsledare nu kritiserar Israel. Det är ett svek mot det palestinska folket och alla de civila som just nu genomlever ett helvete på jorden.

Herr talman! Hur ser utrikesministern på Israels roll som ockupationsmakt och dess ansvar för att skydda de civila i de ockuperade områdena? (Applåder)

Anf. 4 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Enligt FN mördas ett barn i Gaza var tionde minut. Sedan utrikesministern inledde denna interpellationsdebatt klockan 12 har alltså ett barn mördats i Gaza av Israels krigsmakt. Och upprepade gånger har utrikesministern mage att säga att Israel agerar proportionerligt. Men, herr talman, är det någonsin proportionerligt att mörda barn, göra barn föräldralösa, lemlästa barn, belägra barn och fördriva barn från deras hem?

Fem år är den vanligaste åldern som ockupationsmakten och apartheidstaten Israel hittills har mördat. Det är tusentals palestinier. 40 procent är barn. Sju av tio är kvinnor och barn. Israel tvångsevakuerar palestinierna från deras hem. Man attackerar sjukhus, flyktingläger och skolor i Gaza. Israel har belägrat hela Gaza. Medicin, mat och vatten kan inte komma in. Och bland de människor som mördats i Israels luftanfall i Gaza finns över 100 anställda på FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar.

Herr talman! Låter detta fortfarande proportionerligt för statsrådet?

Det blir bara tydligare och tydligare att Israel begår krigsbrott mot palestinierna och tydligare och tydligare att denna regering försvarar detta. Man gör nämligen inget åt att staten Israel just nu agerar som den mest våldsamma brottslingen i hela världen. Man försvarar Israels så kallade proportionalitet genom att lägga ned sin röst om förslaget i FN:s generalförsamling om ett eldupphör i Gaza medan 120 FN-länder röstade för, såsom Norge och Frankrike.

Denna regerings katastrofala utrikespolitik tar inte slut, för mitt under det pågående kriget mot palestinierna – den 25 oktober, för att vara exakt – ingick den svenska Försvarsmakten ett miljardavtal med det israeliska vapenföretaget Elbit Systems.

Herr talman! Regeringen agerar och uttrycker sig så brutalt, så förfärligt, så empatilöst och så maktfullkomligt att jag tappar hakan. Det handlar om hur mycket de har antagit avhumaniseringen av palestinierna och också bidrar till den. De ser uppenbarligen inte palestinier som människor med självklara rättigheter. När man inte ser en folkgrupp som människor kan det hemska ske, och förövaren kan komma undan. Det har historien lärt oss. Det har gått sex veckor och 75 år.

Man kan fråga sig om regeringen och utrikesministern vill att man historiskt ska minnas dem som krigsbrottsförnekare. Regeringen har ju aldrig erkänt att man ens misstänker att krigsbrott begås av Israel trots att det är tydligt att deras handlingar inte sker i enlighet med den internationella rätten.

Om statsrådet Billström säger att direkta attacker mot civila och civil egendom inte är tillåtna kan statsrådet säkerligen erkänna att det i rådande läge sker krigsbrott mot palestinierna i form av mördande, blockad och etnisk resning. Det är nämligen det vi bevittnar just nu. Det har inte undgått någon. Vi har sett bilderna. Vi har sett videorna. Därför är min fråga till statsrådet: Håller regeringen med FN, Amnesty och Human Rights Watch

om att Israel begår krigsbrott mot palestinierna i Gaza? Jag vill ha ett tydligt svar – ja eller nej.
(Applåder)

Prot. 2023/24:31
16 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 5 STEFAN OLSSON (M):

Herr talman! När jag läser interpellationerna och lyssnar till debattinläggen får jag den bestämda uppfattningen att vad interpellanterna vill är att Sveriges regering ska ta ställning mot Israels krigsföring i Gaza. Inte mot Israels rätt att försvara sig, för den rätten har de intygat att de står bakom, men väl de krigshandlingar som Israel använder sig av.

Ledamoten Risberg skriver i sin interpellation att Israel agerar oproportionerligt, det vill säga utsätter civilbefolkningen för onödigt lidande och därmed bryter mot krigets lagar.

Ledamoten Muranovic menar i sin tur att regeringen är otydlig när den fördömer Hamas terrorattentat men inte säger något om vad hon menar skulle kunna vara israeliska krigsbrott.

Bör då Sverige ta ställning i denna fråga? Bör Sverige säga att Israel begår krigsbrott? Mitt svar på den frågan är ett tydligt nej. I stället vill jag ge regeringen beröm för att den har agerat försiktigt. För att kunna uttala sig om huruvida någon har begått ett krigsbrott krävs det ju långt mer än att otäcka bilder dyker upp i ens mobiltelefon.

Här uppvisar de interpellationer som ställts till regeringen uppenbara brister. Exempelvis har interpellanterna av någon anledning glömt, eller helt förtigit, vad som är den primära orsaken till att så många civila har behövt sätta livet till. Interpellanterna talar om Israels agerande, men den primära orsaken, krigets själva drivkraft, är Hamas stridstaktik som går ut på att använda sig av civilbefolkningen som en mänsklig sköld.

Vid det här laget går det inte längre att förneka att Hamas har förlagt ett av sina militära högkvarter i ett tunnelsystem direkt under Gazas största sjukhus, al-Shifa-sjukhuset. Amerikansk underrättelsetjänst har med egna oberoende källor bekräftat detta.

Har denna taktik kommit till som en slump? Självklart inte. Den är avsiktlig. Den mänskliga skölden är till för att många civila ska dö. Därefter ska otäcka bilder kablas ut över världen för att man ska kunna säga att Israel mördar barn. Den egna befolkningen offras som ammunition i ett cyniskt medialt krig. Det bör även inflikas att det är ett krigsbrott i sig att använda civilbefolkningen som en mänsklig sköld. Inte heller detta uppmärksammar interpellanterna.

Herr talman! Det får även sägas vara klokt av regeringen att inte ha gått in i debatten om vilka krigshandlingar som ska anses vara oproportionerliga. Interpellanterna är själva redan övertygade om att Israels krigshandlingar är det. Men hur vet de det?

Den internationella humanitära rätten, eller krigets lagar som vi också brukar säga, säger att ett land som har blivit attackerat har rätt att försvara sig. Krigshandlingar ska vara riktade mot militära mål, och man ska göra vad man kan för att undvika civila förluster.

För att få en aning om hur krig verkligen ser ut kan man jämföra med ett annat fall. Jag tänker här på slaget om Mosul som utkämpades under 2016 och 2017. Det stod också i tät bebyggelse. Irakiska armén slog sig fram hus för hus med hjälp av amerikanskt flygunderstöd. Att krossa Isla-

miska staten var nödvändigt, men kom till ett högt pris. Man bedömer att 11 000 civila dog i striderna – en fruktansvärd siffra.

Herr talman! Som jag ser det kommer vi först i efterhand att kunna fastställa vad som varit olagliga krigshandlingar. Regeringen agerar klokt och försiktigt.

Anf. 6 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Dagens debatt sker under mycket allvarliga omständigheter. Jag delar mycket av det som flera föregående talare har framfört. Det gäller inte minst min socialdemokratiska kollega Azra Muranovic, som har tagit initiativ till den här interpellationsdebatten.

Jag vill också passa på att framföra mitt djupa deltagande till alla dem som nu drabbas av detta fruktansvärda krig, oavsett varifrån man kommer. Jag har själv träffat personer hemma i Göteborg som har drabbats. De har släkt och vänner i området och har mist nära och kära.

Situationen på Gaza är fruktansvärd ur ett humanitärt perspektiv. Vi ser också hur Västbanken drabbas. Bosättningarna ökar. Över 1 000 människor har sedan den 7 oktober drabbats och fördrivits. Fortfarande har vi också gisslan som tagits av den fruktansvärda terrorrörelsen Hamas. Det finns för närvarande få tecken på ljus i denna fruktansvärda konflikt.

Världssamfundet har därför ett stort ansvar att agera och ta vara på alla människors rätt till mänskliga rättigheter, demokrati och en möjlighet att leva sitt liv i fred och frihet.

Herr talman! Det gläder mig att utrikesministern i sitt interpellations-svar är tydlig med att Sverige kommer att fortsätta att bedriva intensiva diplomatiska förhandlingar och ansträngningar för att säkerställa efterlevnaden av den internationella humanitära rätten. Jag tycker också att det är bra att utrikesministern är tydlig med att det inte finns någon annan väg framåt än en förhandlad tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan sam-existera i fred och säkerhet.

Detta är viktigt att få sagt i den här kammaren, för vi ser att Israels Netanyahu förkastar tanken om en tvåstatslösning. Vi har också enskilda riksdagsledamöter som inte längre står upp för tvåstatslösningen. Det tycker jag är allvarligt, och därför vill jag tacka utrikesministern för att linjen är tydlig och klar gällande detta.

Problemet, och det har vi som har följt Israel sett under lång tid, är att ord sällan får konsekvenser. Det blir sällan så att det vi säger och det vi kräver av Israel följs upp: att den internationella humanitära rätten ska föl-jas, att ockupation måste upphöra och att vi nu måste få till en tvåstatslös-ning. För detta har vi jobbat i många år. Båda parter måste vara ansvariga för en tvåstatslösning. Både Israel och palestinska företrädare måste ta detta ansvar.

Jag såg ett uttalande häromdagen av Ronald S Lauder, ordförande för den judiska världskongressen, där han säger: ”En sådan process bör inle-das omedelbart genom att Israel sträcker ut sin hand till Mahmoud Abbas, ledare för den palestinska myndigheten, och erbjuda sig att återuppta för-handlingarna om ett interimsavtal, eller till och med ett slutligt avtal för en tvåstatslösning [– – –] Historien kommer inte att förlåta oss om vi vid den-na kritiska tidpunkt inte erbjuder fred trots krigets tragedi.”

Därför är min fråga till utrikesministern dels om han delar denna uppfattning från Ronald S Lauder, som är ordförande för den judiska världskongressen, dels vilka ansträngningar som Sverige i konkret handling, utöver uttalanden, kommer att vidta. Kommer utrikesministern att kontakta israeliska företrädare med det här perspektivet, som också har framförts i interpellationssvaret? Hur ser utrikesministern vägen fram till en tvåstatslösning så att vi med tiden kan uppnå en långsiktigt hållbar fred? (Applåder)

Anf. 7 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Det har nu gått 40 dagar av bombningar nonstop, avstängning av el, ingen mat och inget vatten. Över 12 000 har mördats. Egentligen har vi ingen riktig siffra. Det är antagligen många fler, och många, många av dem är barn.

Herr Billströms svar är inte direkt något komplett svar. Vi från Vänsterpartiet frågade ministern om Israels agerande var proportionerligt. Svaret som ministern gav i Nordiska rådet ledde till en KU-anmälan.

Jag hade hoppats att det skulle leda till en revidering av ställningstagandet. Men hittills har vi inte sett det. Man menar fortfarande att Israel har rätt att försvara sig och att försvaret är proportionerligt.

Många länder kräver nu eldupphör, och de blir bara fler och fler. Jag undrar lite vad som krävs för att regeringen ska fördöma Israels krigsbrott och kräva eldupphör. Det är nu över 6 000 barn som har mördats, bland dem även svenska barn. Men det har vi inte hört någonting om från regeringens håll.

Kommer regeringen att stödja Internationella brottmålsdomstolens, ICC:s, utredning angående Israels krigsbrott? Kommer regeringen även att bistå svenska soldater och befälhavare som har valt att delta som en del av ockupationsstyrkan IDF och som kanske har deltagit i morderna på de över 6 000 barnen?

(Applåder)

Anf. 8 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Azra Muranovic och Jacob Risberg för att ha tagit initiativet till denna debatt. Vi följer utvecklingen dag för dag, och det här berör miljontals människor i Mellanöstern och även tiotusentals människor i Sverige med band till Palestina och Israel.

Israel har rätt att försvara sig mot terrororganisationen Hamas, och organisationen måste släppa den gisslan de tog den 7 oktober. Terrorhandlingarna den 7 oktober måste villkorslöst fördömas. Det har vi socialdemokrater sagt från första dagen, och det tror jag att de allra flesta är överens om.

Men jag hoppas också att vi kan vara överens om att man i krigföringen inte får angripa civila mål, att civila måste skyddas och att sjukhus inte är legitima mål för krigföring. Vi kan också konstatera att uppemot 10 000 civila hittills har omkommit i striderna, att flera FN-anställda har dödats på kortare tid än någonsin tidigare och att ett stort antal journalister också har avlidit. Det pekar på att krigsbrott har begåtts, men ett krigsbrott rättfärdigar inte ett annat krigsbrott. Så fungerar inte internationell rätt.

Internationella brottmålsdomstolen är nu på plats och har den viktiga uppgiften att bedöma denna fråga. Och för att man ska kunna göra det måste det till någon form av vapenvila. Det krävs också någon form av vapenvila för att få in de förnödenheter som nu behövs, det vill säga bränsle, mat, läkemedel, så att befolkningen kan överleva. Därför var det fel av Sverige att inte stödja ett sådant förslag i FN, utan man lade ned sin röst. Man borde ha gjort som Norge och Frankrike gjorde, nämligen stödja förslaget. Nu kanske det ändå blir en vapenvila. Det gick igenom en resolution i natt i FN:s säkerhetsråd i den riktningen. Men det är inte Sveriges förtjänst att det blir så – tyvärr.

Jag är djupt oroad över situationen på Västbanken. Det är ett palestinskt område, men det har under decennier hackats sönder av israeliska illegala bosättningar. Det var till och med så att Netanyahu:s regering hade planer på att i strid med internationell rätt bygga ut ytterligare och flytta in hundratusentals på de palestinska områdena. Det hade också syftat till att totalt omöjliggöra en tvåstatslösning framöver.

Dessutom ser vi nu hur militanta bosättare har beväpnats med automatvapen, och det verkar som att de uppfattar att de har fria händer att trakassera och döda palestinier på Västbanken. Det är helt oacceptabelt, och det saboterar alla möjligheter till en fredlig utveckling.

Israel måste ta kontroll över de militanta bosättarna. Man måste se till att deras trakasserier av palestinerna upphör, och det är Israels ansvar som ockupationsmakt att göra det. Om de extrema bosättarna får hållas kommer våldet att eskalera ytterligare, och då kan vi vänta en storskalig våldsutveckling även där.

Är utrikesministern beredd att fördöma det bosättarvåld som vi nu ser och driva frågan i internationella forum tillsammans med andra länder så att våldet kan få ett slut?

(Applåder)

Anf. 9 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Jag vill också börja med att tacka interpellanterna för två otroligt viktiga interpellationer.

Befolkningen i Gaza har sedan tidigare levt under oerhört svåra levnadsvillkor med kraftigt begränsade rättigheter, i stor fattigdom och i utsatthet. En återkommande beskrivning av Gaza har varit att det är som ett fängelse under bar himmel.

Efter det fruktansvärda terrordådet som Hamas genomförde den 7 oktober i år har situationen för människorna i Gaza eskalerat. Över 10 000 människor har dödats, och varje dag rapporteras 400 barn dödade eller skadade. Det är nu 4 324 dödade barn, och den siffran är dessutom några dagar gammal och lär nu vara ännu högre.

Så som situationen just nu fortskrider är det med fasa man ställer sig frågan hur många människoliv som ska gå förlorade. Hur många barn ska sätta livet till? Sedan finns också frågan vad som över huvud taget kommer att finnas kvar för dem som överlever. Det handlar om barn som har förlorat såväl sina föräldrar som sina hem. Familjer som knappt hade något innan har nu absolut ingenting – inte ens varandra.

I det här svåra läget måste vi hålla extra hårt i de verktyg vi har. Vi måste stå upp för folkrätten och att minimera antalet civila offer, och vi måste stötta FN:s ansträngningar i högkvarteret i New York och på plats

på marken. Under de senaste veckorna har närmare 100 FN-medarbetare förlorat livet när de har arbetat för att ge stöd till de absolut mest utsatta. Trots det fortsätter såväl FN-organisationer som andra organisationer sitt arbete på marken.

FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar, UNRWA, är en av de organisationer där medarbetare med livet som insats stöttar de mest utsatta på plats i Gaza. Just nu gömmer sig tusentals människor i UNRWA:s skolor för bomber och stridigheter.

En och en halv miljon palestinier lever just nu på flykt i Gaza. Av dem är hälften barn. I det här helt desperata läget får vi absolut inte minska stödet till UNRWA. Trots det får vi nu uppgifter om att 80 miljoner av de 150 miljoner som utrikesministern talade om tidigare är pengar som har omfördelats från UNRWA. Det innebär att mer än hälften av pengarna kommer från dem, att man tar pengar från UNRWA och ger till andra organisationer. Varför väljer regeringen att i det läget omfördela medel från FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar?

Samtidigt som FN-medarbetare varje dag riskerar sina liv på marken genomförs också förhandlingar på högkvarteret i New York. Som Jacob Risberg redogjorde för tidigare, och även i interpellationen, röstade FN:s generalförsamling den 27 oktober om just en resolution som uppmanar till skydd för civila och respekt för internationell rätt. Det var en omröstning där Sverige valde att lägga ned sin röst. Vi socialdemokrater vill ha en förklaring till varför Sverige valde att avstå i stället för att rösta för, i likhet med Norge och Frankrike.

(Applåder)

Anf. 10 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för att de tagit initiativet till dessa viktiga interpellationer.

Det är svårt att finna ord för det nu som pågår i Gaza. Tusentals och åter tusentals människor har dödats, och ännu fler har skadats. Över 1 miljon befinner sig på flykt utan att ha någon säker plats att fly till. En majoritet är kvinnor och barn. Jag berörs särskilt djupt av det stora antalet barn som nu får betala med sina liv och sin framtid på grund av Israels bomber och angrepp.

Jag är den första att fördöma Hamas fruktansvärda angrepp på den israeliska civilbefolkningen och tagandet av gisslan, men det är fel att hela den palestinska befolkningen nu straffas för detta. Det var ju inte de palestinska barnen som utförde angreppen i Israel, men det är de som får betala det högsta priset.

Att kollektivt bestraffa hela den palestinska befolkningen är ett tydligt krigsbrott, och självklart måste samtliga ansvariga för krigsbrott ställas till svars. Det gäller både de krigsbrott som begås av Hamas och dem som begås av Israel.

Att angripa civila i den omfattning som nu sker i Gaza är inte försvarbart. Israels angrepp är inte på något sätt proportionerligt. Regeringen måste på ett tydligt sätt ta ställning mot detta och kräva ett snabbt eldupphör.

Hur många oskyldiga palestinska barn ska behöva dö innan regeringen säger ifrån? Barn gömmer sig i FN-skolor och hoppas klara sig undan bomberna och beskjutningarna. Barn ser sina föräldrar och nära och kära dödas. Små bebisar som behöver kuvös dör på sjukhusen i brist på tillgång

Prot. 2023/24:31
16 november

Svar på
interpellationer

till el. Det är helt enkelt fruktansvärt och helt omänskligt. Jag förväntar mig att den svenska regeringen nu står upp för de palestinska barnen och kräver ett snabbt eldupphör. Regeringen måste försvara barnkonventionen och skydda barnen.

Att frysa utvecklingsbiståndet till Palestina var ett misstag som bara gynnar Hamas. Det svenska biståndet går ju främst till att främja demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter. Det går till utbildning och fredsbevarande krafter, alltså verksamheter och organisationer som står i direkt motsättning till Hamas. I stället borde biståndet till Palestina öka kraftigt.

Jag blev väldigt glad när regeringen beslutade att stödja Gaza med ytterligare 150 miljoner. Men glädjen blev kortvarig, då jag upptäckte att det handlar om att i första hand ta pengar från andra utsatta palestinier och omfördela dem till Gaza.

Regeringen tar 80 miljoner från UNRWA och skickar till Gaza. Det är ett oerhört stort slag mot en grupp människor som är helt beroende av stöd för sin överlevnad. UNRWA har sedan 1949 stött palestinska flyktingar som förlorat sina hem och sin försörjning som ett resultat av kriget 1948. Stödet går främst till skolor och utbildning, hälsovård och infrastruktur. Nu skär alltså regeringen ned stödet till UNRWA med 80 miljoner och använder dessa pengar till katastrofstöd till Gaza.

Det är bra att stödet till Gaza ökar, men det får inte ske på bekostnad av de mest utsatta palestinierna i flyktingläger. De som drabbas hårdast är återigen framför allt barnen, som kan förlora sitt sista hopp om en annan framtid med skola och utbildning. Det behövs i stället ett utökat stöd både till UNRWA och till Gaza.

(Applåder)

Anf. 11 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Den här konflikten har pågått länge, sedan delningsplanen 1948. Vi har sett otaliga FN-resolutioner genom åren.

Vi såg sexdagarskriget 1967, som ledde till ockupationen av Västbanken. Redan då, direkt efter det kriget, fanns det krafter i Israel som varnade för utvecklingen. De såg att Israel skulle bli en permanent och långsiktig ockupant och att det skulle vara djupt destruktivt. Det som skapades var ett långsiktigt och permanent förtryck av den palestinska befolkningen.

Tvåstatslösningen har diskuterats i olika omgångar från tid till annan. Osloavtalet mellan Rabin och Arafat kom den 13 september 1993. Sedan sköt man Rabin. Han dödades av en israelisk högerextremist och terrorist.

Sedan dess har vi i praktiken inte sett någon fredsprocess. Det hela har gått utför. Det har på något vis känts som att det bara är ord när man har talat om tvåstatslösningen.

Grunden är att Israel inte vill. Israels nuvarande regering vill absolut inte. Man har i stället rivit fler hus och skapat fler bosättningar. Bosättare har tillåtits förfölja palestinsk befolkning. Man demolerar hus och bygger bosättningar. Tidigare byggde man också muren, som delvis är på ockuperat område. Man saboterar och underminerar därmed tvåstatslösningen. Och vi ser som sagt ingen fredsprocess.

Varför accepteras i praktiken Israels kontinuerliga brott mot folkrätten när det gäller situationen på Västbanken? Ska det bli någon tvåstatslösning, som ministern talar om i sitt svar, måste någon driva det hårt, effek-

tivt och långsiktigt. Men vem gör det i praktiken? Är Billström beredd att göra något, och hur ser det i så fall ut? Är världssamfundet berett att göra något, och hur ser det i så fall ut? Och frågan kvarstår: Varför har man tillåtit sig att acceptera Israels kontinuerliga brott mot folkrätten på Västbanken under så lång tid?

Hamas har begått folkrättsbrott. Det är ett helt oacceptabelt agerande, och vi tar fullständigt avstånd från detta. Men vi ser utvecklingen och hör lite av debatten. Det kan inte heller vara så att den rätta linjen är försiktig, försiktigare, försiktigast när det gäller att analysera hur det ser ut på Gaza-remsan.

När det gäller den humanitära rätten ska stridande parter alltid skilja mellan civila och militära mål. Varje attack måste utformas på ett sätt som begränsar civila skador så mycket som möjligt. Dessutom måste attackens militära fördelar stå i proportion till risken att civila skadas eller dör. De stridande parterna måste vidta alla rimliga försiktighetsåtgärder för att inte av misstag skada civila och civila mål, och det internationella samfundet har ett ansvar. Ansvaret för att se till att internationell humanitär rätt följs ligger på staterna som ratificerat överenskommelserna.

Vi har 12 000 döda nu. Det krävs ingen större allmänbildning för att se den fullständiga demoleringen av fastigheter av de mest skilda slag på Gazaområdet och effekterna av urskillningslösa bombningar. Man kan naturligtvis säga att man inte ska ha någon uppfattning om allt det här. Men hade det gällt Ukraina hade vi haft en tydlig uppfattning – att det går utöver alla proportioner.

Tycker Billström att Israel lever upp till de principer i den humanitära rätten som jag nu har hänvisat till? Jag tycker inte det.
(Applåder)

Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är utan tvivel ett katastrofalt humanitärt nödläge som råder i Gaza. Civilbefolkningen i Gaza lever under svåra förhållanden, men det gjorde den redan före den 7 oktober under Hamas totalitära styre och med utbredd fattigdom och arbetslöshet. Hälften av befolkningen, över 1 miljon människor, var redan då beroende av humanitärt stöd för att få mat för dagen.

Förhållandena har dock förvärrats drastiskt de senaste veckorna. Enligt FN har 1,5 miljoner personer tvingats lämna sina hem. Det råder akut brist på vatten, mat, medicin och bränsle, och sjukvården är under mycket hård press. Risken för spridning av infektionssjukdomar bedöms dessutom vara överhängande. Allt detta samtidigt som intensiva strider förs som lett till hundratals dödade och sårade civila varje dag.

Regeringen har varit tydlig i sin uppmaning till båda sidor att respektera den internationella humanitära rätten i syfte att minska lidandet för den civila befolkningen. Regeringen står bakom EU-uttalandet den 12 november som bland annat uppmanar till omedelbara pauser i striderna och upprättandet av humanitära korridorer.

Uttalandet fördömer Hamas användning av sjukhus och civila som mänskliga sköldar. Det slår vidare fast att sjukhus måste skyddas i enlighet med internationell humanitär rätt, och Israel uppmanas att agera återhållsamt för att säkerställa skydd av civila.

Diskussionen vid EU:s utrikesministermöte i måndags visade en bred samsyn om att fortsätta verka för ökat humanitärt tillträde till Gaza, regional nedtrappning och en bredare politisk lösning på den israelisk-palestinska konflikten. Det är centralt att EU står enat.

Herr talman! Behovet av humanitärt stöd i Gaza är enormt. Det är välkommet att många givare, inklusive Sverige, tillför extra stöd.

För Sveriges del handlar det om totalt 210 miljoner kronor, som tar sikte på de mest akuta behoven med kvinnor och barn i fokus. Det här stödet förmedlas bland annat via FN:s barnfond Unicef, FN:s livsmedelsprogram WFP och andra ledande humanitära organisationer.

Sverige är sedan tidigare en stor kärnstödsgivare till flera organisationer som verkar på plats, och svenskt kärnstöd möjliggör för flera humanitära aktörer att snabbt skala upp verksamheten när en humanitär kris som den vi nu ser i Gaza plötsligt uppkommer.

Jag vill dock understryka att det är centralt att säkra fullt och obehindrat humanitärt tillträde för det utökade stödet för att det ska kunna komma in i Gaza. Det internationella samfundet behöver agera skyndsamt och med full kraft för detta. Sedan den 21 oktober har viss införsel av humanitärt bistånd till Gaza varit möjlig via Rafahövergången vid gränsen till Egypten. FN uppskattar att minst 100 lastbilar om dagen behövs för att möta de allra mest akuta behoven. Hittills har man varit långt ifrån att uppnå detta.

I detta sammanhang vill jag, herr talman, lyfta fram det beundransvärda och modiga arbete som de humanitära organisationerna utför inne i Gaza, med betydande risk för den egna personalen. Det är djupt tragiskt att över 100 FN-anställda har betalats med sina liv. Humanitär personal måste respekteras och skyddas, och för deras insatser är vi skyldiga dem ett stort erkännande.

Anf. 13 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! I sitt interpellationssvar pekade utrikesministern ut barn som en särskilt utsatt grupp. Det gör också Unicef, Rädda Barnen, Amnesty International och många fler. Alla betonar att barn är barn. De får inte komma under attack. De ska skyddas överallt, hela tiden.

Ändå befinner sig dessa barn mitt i ett krig, i en totalt ohållbar humanitär situation som snarare börjar likna en humanitär kollaps. Barnen har bevittnat brutala övergrepp och utsatts för allvarliga känslomässiga trauman. Alla möjliga insatser måste sättas in för att skydda barnen.

I går antogs, som flera har nämnt, en resolution med stark betoning på att alla parter måste förhålla sig till den humanitära rätten och särskilt skydda barnen i denna konflikt, för barnen bär ju inget ansvar för den. Men de betalar för den med sina liv – både de kidnappade barnen och de tusentals barn som är under ständig attack i Gaza. Resolutionen uppmanar också till en hållbar vapenvila, som inte kommer att kasta oss tillbaka till den 7 oktober utan kommer att fokusera på långsiktighet och hållbarhet och på att hjälpa och rädda barnen, utan att de tvångsförflyttas från Gaza.

Hur arbetar utrikesministern för att se till att de mest utsatta och sårbara, barnen, inte bara får mat och vatten utan också får stöd via projekt och program som syftar till att rehabilitera och återintegrera dem? Kommer man att fortsätta skära ned på biståndet på andra platser, till exempel på Västbanken, och hoppas på det bästa? Eller kommer utrikesministern att utmärka sig genom att vara den pådrivande globala kraften för en huma-

nitär vapenvila som säkerställer att humanitär hjälp når barn i nöd i detta konflikttrabbade område? Kommer utrikesministern att anstränga sig för att dessa barn ska få tillgång till utbildning, hälsovård och särskilt psykosocialt stöd?

Mer än 41 000 hem har utplånats, och mer än 222 000 hem har skadats. Det är 285 utbildningslokaler som är skadade och 135 vårdenheter som har attackerats; 22 sjukhus och 49 vårdcentraler är oanvändbara. Det är 3 kyrkor och 72 moskéer som är skadade.

Över 11 000 civila har mist sina liv, 1 200 israeler och över 10 000 palestinier. Detta är siffror som vi fick för fyra dagar sedan – vi har inte de senaste siffrorna. Av dessa är 3 027 kvinnor. Det är 1 755 barn som är saknade och 4 506 barn som aldrig någonsin kommer att växa upp; de är döda.

Vi välkomnar FN-resolutionen som betonar barnens utsatthet och kräver vapenvila från alla krigande och stridande parter. Vi välkomnar att Internationella brottmålsdomstolen utreder om det har skett krigsbrott i Gaza och Israel den senaste månaden. Ledamoten Olsson påpekade att Socialdemokraterna är bestämda när det gäller att Israel har begått krigsbrott, och han är lika bestämd när det gäller att Israel *inte* har begått krigsbrott. Vi välkomnar att ICC, Internationella brottmålsdomstolen, kommer in och får möjlighet att grundligt och objektivt skilja på anklagelser och fakta.

Jag hoppas att vi kan enas om detta, utrikesministern. Eller kommer Sverige att fortsätta att ha en passiv roll där Sverige brukade vara framträdande?

(Applåder)

Anf. 14 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag delar utrikesministerns syn att det är diplomatiska lösningar som nu behövs samt att FN och EU är viktiga aktörer som kan och bör sätta press på de krigförande parterna. Dock tror jag att min och utrikesministerns syn går isär när det gäller i vilken utsträckning press ska utövas gentemot Israel. De diplomatiska ansträngningar som just nu görs stoppar inte våldet.

Principen om skyldighet att försvara, responsibility to protect eller R2P, kom till efter att världssamfundet varit för långsamt med att agera i tidigare konflikter där krigsförbrytelser begåtts. Det finns nu en överhängande risk för att man inte förrän den akuta konflikten på Gazaremsan eventuellt tar slut kommer att kunna bestämma sig för huruvida krigsbrott har begåtts av den ena eller den andra parten. Frågan är hur vi kan göra denna bedömning snabbare så att världssamfundet kan agera kraftfullt och verkligen se till att redan i dag skydda alla civila som utsätts för attacker.

I detta fall handlar det om ett ockuperat territorium utan självständig stat, erkänd regering eller armé – det som vanligtvis fastställs som första linjen för civilt skydd, enligt R2P. När ockupationsmakten är den som begår grymheterna, i strid med internationell rätt, är det vårt ansvar som medlemmar i ett världssamfund att agera.

Herr talman! Israels respons sker inte i ett vakuum. Vi ser nu att Israel beväpnar bosättare på Västbanken. Vi hör uttalanden från israeliska ministrar som talar om palestinska civila på ett avhumaniserande sätt. Israel bär ansvar för denna utveckling. Som ockupationsmakt är Israel skyldigt

att skydda civila och se till att barnen har tillgång till undervisning och hälsovård. I stället utsätter Israel civila för ett hänsynslöst våld.

Bland annat Amnesty International säger sig ha hittat starka bevis för krigsbrott från Israels sida under de senaste stridigheterna. Enligt FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter finns det bevis för att både Hamas och Israel har begått krigsförbrytelser.

Sverige måste verka för att folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser utreds och agera utifrån folkrättsprincipen responsibility to protect. Detta är vår skyldighet.

Herr talman! Jag undrar fortfarande hur utrikesministern anser att Sverige nu bör agera för att leva upp till principen responsibility to protect. (Applåder)

Anf. 15 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Kan utrikesministern svara på min fråga? Håller utrikesministern med om att Israel begår krigsbrott, ja eller nej? Om ministern inte tänker svara på någons fråga kan vi alla åka hem. Antingen sker det krigsbrott eller så sker det inte. Antingen sker det etnisk rensning eller inte. Antingen sker det mordande eller inte.

Det är tydligt vad som sker – internationellt säger man som det är. Man fördömer ockupationsmakten och apartheidstaten Israels brott mot mänskligheten. Man vill ha ett eldupphör i Gaza, och man vill att Israels extremistiska regim ska ställas inför brottmålsdomstol. Alla ställer sig bakom detta utom Sveriges regering. Det är så skämmigt, herr talman.

Palestinier fördrivs från sina hem. De mördas, och av dem som mördas är minst 40 procent barn; den vanligaste åldern är fem år. Civila byggnader som sjukhus attackeras. Allt detta orsakar Israels krigsmakt.

Det är förödande, herr talman, att regeringen inte kan stå upp för internationell rätt, för alla människor och människoliv, utan sorterar människor på det här sättet. Regeringen kan inte ens klargöra om krigsbrott begås av Israel, utan man tjarar om att de agerar proportionerligt. När är det någonsin inte ett krigsbrott att mörda barn, göra barn föräldralösa, lemlästa barn, belägra barn och fördriva barn från deras hem?

Utrikesministern måste nu bevisa att den här regeringen är de mänskliga rättigheternas vakthund och därmed försvarare av dem, inte Israels knähund som lyder allt Israel säger och som är tyst eller till och med hejar på när de utför sina brott.

Regeringen ska inte få komma undan med detta. Det har gått 75 år av Israels ockupation, blockad och apartheid. Det har gått över gränsen för länge sedan. Svara ja eller nej på min fråga, statsrådet: Håller regeringen med FN, Amnesty, Human Rights Watch och en massa andra om att Israel begår krigsbrott mot palestinierna i Gaza? (Applåder)

Anf. 16 STEFAN OLSSON (M):

Herr talman! Ledamoten Muranovic menar att jag hävdar att Israel inte begår krigsbrott. Så är det inte alls – jag säger att jag inte vet. Därför säger jag att Sveriges regering inte i detta läge bör gå in i den internationella debatten och fastslå att Israel begår krigsbrott.

Jag menar att Israel bör bedömas ungefär som Ukraina. Jag vet inte vad Ukraina utför för krigshandlingar om dagarna. Jag vet inte, för jag kan inte

följa dem på marken tillräckligt detaljerat. Det kan ha begåtts fel även där. Men jag har förtroende för den ukrainska armén, och jag räknar med att det kommer att komma en rättsprocess i efterhand som reder ut vad som har varit och rätt och fel.

Jag har dock förstått att Muranovic och andra som har deltagit i den här debatten vill att Sverige ska föregripa en sådan rättsprocess. Då undrar man vad Muranovic och övriga menar att Sverige ska ha för uppfattning om vad för typ av krig som är legitimt att föra? Vilken typ av krigshandlingar bör då Israel utföra i dag, och vad ska Sverige tycka om det?

Om man menar att det som nu sker är fel och krigsbrott bör man också rimligen ha en uppfattning om vilka krigshandlingar som inte är ett krigsbrott. Men det har inte presenterats i den här debatten i dag.

Jag vill också påpeka att jag är den enda som i debatten har uppmärksammat det som vi faktiskt vet är ett ganska tydligt krigsbrott: att Hamas använder den egna befolkningen som en mänsklig sköld. De använder den egna befolkningen som ammunition i ett medialt krig.

Anf. 17 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Det finns ett starkt engagemang för det som händer i Israel och Palestina i denna kammare men också bland det svenska folket som nu med fasa ser vart detta fruktansvärda krig är på väg. Jag tror att det svenska folket förväntar sig att vi har en regering som agerar, står upp för internationell rätt, pekar på en möjlig lösning på detta och kräver en humanitär vapenvila i enlighet med FN:s krav.

Jag frågade utrikesministern vad utrikesministern har tagit för kontakt med exempelvis Israel för att framföra detta, inte bara skriftligt utan om man också aktivt driver frågan om Israels ansvar för att åstadkomma en tvåstatslösning och för att få stopp på det urskillningslösa våldet mot civila. Jag har inte fått något svar. Ändå har jag passat på att berömma utrikesministern för svaret att vi ska stå upp för internationell rätt och att tvåstatslösningen är den enda vägen framåt.

Där är vi eniga. Men det krävs att man utöver skriftliga produkter bedriver en aktiv utrikespolitik, att man inte gömmer sig bakom EU eller andra stater utan också visar vad man själv vill. Detta skulle jag vilja se att utrikesministern gör, i enlighet med vår svenska tradition att föra en aktiv svensk utrikespolitik där rösten för demokrati, mänskliga rättigheter, fred och frihet är stark.

Jag vill gärna ha ett konkret svar. Vad har utrikesministern tagit för diplomatiska kontakter för att framföra det som sades i interpellationssvaret?

(Applåder)

Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr talman! Jag hör att ministern insisterar på att inte ta ett steg mot eldupphör. Han menar att humanitärt stöd ska in samtidigt som mördandet fortsätter eller pausas.

Ministern lyfter den humanitära personalen som finns på plats. Men morden på dem och alla läkare och sjuksköterskor från till exempel Läkare utan gränser eller de lokalt anställda är inte tillräckligt allvarliga för att kräva eldupphör. Det är en skam.

Det är också riktigt tråkigt att ministern inte svarade på frågan om att stödja Internationella brottmålsdomstolens utredning om Israels krigsbrott och inte heller på frågan om de svenskar som deltar i Israels ockupationsstyrkor och då också i Israels krigsbrott. Det är oroväckande.

Jag önskar att Sverige hade mer mod att stå upp för internationell rätt och andra konventioner som vi har skrivit på, såsom barnkonventionen och om mänskliga rättigheter och så vidare.

Jag önskar också att ministern var i kontakt med folket som går ut på gatorna här i Sverige. Varje söndag arrangerar vi demonstrationer, och de blir bara större och större och sker i fler och fler städer. Denna vecka äger de rum i över 16 städer i Sverige. Representera dem, ministern! Representera oss på ett värdigt sätt.

(Applåder)

Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! På kort sikt behövs för det första en humanitär vapenvila för att få in de förnödenheter som behövs, men också för att kunna utreda om det har begåtts några krigsbrott. Om man tvekar om den frågan och inte riktigt vet vad som har hänt är väl det enda rimliga att man verkar för att släppa in ICC för att utreda den saken. Det är det första.

För det andra behöver frågan om de militanta bosättarna på Västbanken adresseras, för den är ett mycket stort problem. Jag hoppas att Sverige kan driva på så att vi kan få slut på morden och trakasserierna. Israel måste ta kontroll över sina bosättare. Det är extremt viktigt.

Vi har hittills i den här debatten inte fått några besked om hur regeringen tänker jobba vidare med dessa frågor som måste lösas på kort sikt. Tvärtom är det samma passivitet och samma nedlagda röster som vi har lärt oss är regeringens signum i utrikespolitiken.

På längre sikt måste vi hitta tillbaka till förhandlingsbordet. Den enda realistiska lösningen är en tvåstatslösning, även om en sådan kan kännas väldigt långt borta just nu. Men just därför behöver den palestinska myndigheten stärkas och inte försvagas, som somliga vill. Då är det oerhört viktigt att det finns en stark palestinsk aktör som en motvikt till terrororganisationen Hamas.

Herr talman! Problemet är att den svenska regeringen nu har gått i den andra riktningen. Man har stoppat utvecklingsbiståndet, och man har skurit ned på UNRWA. När det väl efter fyra veckor kom besked om att man skulle utöka det humanitära biståndet visade det sig att också det var en bluff, åtminstone till hälften, eftersom man tog hälften av pengarna från UNRWA.

Min fråga till utrikesministern är: Kommer det att fortsätta att vara på det här sättet? Kommer man att fortsätta att försöka att öppet och dolt försvaga den palestinska myndigheten? Det vore i så fall ett väldigt negativt besked.

Jag uppmanar regeringen att göra tvärtom och stärka den palestinska myndigheten. Det är extremt viktigt för att vi ska kunna få en fredlig utveckling på sikt på plats.

(Applåder)

Anf. 20 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! När 1 ½ miljon palestinier, varav hälften barn, nu har tvingats på flykt på den krigshärjade Gazaremsan väljer regeringen att ta pengar från FN:s organisation för palestinska flyktingar, UNRWA – en av de FN-organisationer som redan innan var bland de mest underfinansierade och som verkar i ett område där behoven är oändliga, en organisation som vi under de senaste veckorna har hört ifrågasättas rejält av flera partier i regeringssamarbetet.

Påståenden utan tydliga bevis har gjorts vilket riskerar att urholka förtroendet för en FN-organisation som verkar mitt i stridens hetta, vars medarbetare riskerar livet för att hjälpa de mest utsatta i Gaza och som har förlorat ett stort antal medarbetare de senaste veckorna.

USA:s FN-ambassadör har förklarat att UNRWA är en av de viktigaste organisationerna att stötta i detta läge. Hon har varit tydlig med att det inte finns något som kan ersätta den kritiska roll som FN och särskilt UNRWA spelar i Gaza just nu, att UNRWA:s personal modigt tillhandahåller essentiellt stöd och skydd till hundratusentals civila, att de arbetar i absolut fara och att de redan har förlorat över 70 av sina medarbetare. Så uttryckte sig USA:s FN-ambassadör.

I Sverige blir dock UNRWA snarare ifrågasatt av det nuvarande regeringsunderlaget. Och nu kan vi alltså konstatera att man tar pengar från UNRWA i ett läge när de behövs som absolut mest.
(Applåder)

Anf. 21 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag måste säga att jag tycker att det är märkligt att man inte ser de allvarliga krigsbrott som Israel begår i detta nu i Gaza. Att tvångsflytta människor, att utsätta en hel befolkning för kollektiv bestraffning och att angripa civila i den omfattning som nu sker är krigsbrott.

Den långsiktiga lösningen på denna långa konflikt är att Israels ockupation av det palestinska territoriet upphör, att de illegala bosättningarna avvecklas, att blockaden av Gaza upphör, att apartheidmuren rivs och att respekten för folkrätten gäller, med en tvåstatslösning.

Först behövs dock ett snabbt eldupphör för att rädda liv. Det måste bli ett slut på dödandet. Inga fler barn ska behöva dö, för krig är ingen lösning.

Jag förväntar mig att regeringen tar ställning för ett tydligt eldupphör, jag förväntar mig att regeringen tar ställning mot samtliga krigsbrott som har begåtts både av Hamas och av Israel, jag förväntar mig såklart att regeringen står upp för folkrätten och jag förväntar mig att biståndet till Palestina utökas i den svåra situation som vi nu befinner oss i.
(Applåder)

Anf. 22 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! FN:s generalsekreterare António Guterres har tydligt fördömt Hamas terrorattack, som har drabbat oskyldiga civila. Han har också uttalat FN:s ståndpunkt att parterna måste skydda civila, släppa gisslan och ge humanitärt tillträde. Han har agerat i enlighet med FN-stadgan, folkrätten och FN:s humanitära uppdrag. Han berörde 56 år av ockupation.

FN har antagit en lång rad resolutioner om en tvåstatslösning inom säkra, erkända gränser för både Israel och Palestina. Trots detta har, som

jag beskrev i ett tidigare inlägg, Israel brutit mot folkrätten när det gäller nya bosättningar och situationen på Västbanken.

Israel kräver att Guterres ska avgå. Det är inte ett särskilt konstruktivt agerande i detta läge. Man kräver avgång för en person som behövs för att klara ut situationen och balansera olika krafter. Mitt i denna situation kräver man hans avgång, vilket skulle leda till en kaotisk situation i FN, som är en central aktör.

Billström säger sig vara för en tvåstatslösning. På vilket sätt är Billström beredd att driva tvåstatslösningen? Vad tänker han göra i praktiken så att det händer något?

Jag har också en kommentar till diskussionen om Ukraina och att man inte visste om folkrättsbrott hade begåtts eller inte. I Ukrainas försvarsmakt uppmanas soldaterna och förbanden att inte bryta mot krigets lagar av den orsaken att man vill ha en högre moral än fienden. Detta är en inriktning som jag tycker är värd respekt.

Att Ryssland begår ständiga krigsbrott är ingen nyhet, men vad är det som sker i Gaza nu?

(Applåder)

Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Ett stort ansvar för situationen i Gaza vilar på Hamas, som har styrt Gaza sedan 2007 och som återkommande har riktat urskillningslös raketbeskjutning mot Israel. Den brutala attacken den 7 oktober utgjorde kulmen på det hot som Hamas under åren har utgjort mot Israel.

Regeringen har med kraft fördömt Hamas terroristhandlingar. Vi kräver att Hamas villkorslöst friger gisslan och slutar att använda sjukhus som tillhåll och civila som mänskliga sköldar. Genom sitt cyniska och besinningslösa agerande håller Hamas inte bara 200 israeler och utländska medborgare i gisslan utan indirekt även 2 miljoner palestinier. Detta är oacceptabelt och ohållbart och måste få ett slut.

Azra Muranovic och Johan Büser har ställt frågor om vad jag gör från regeringens sida. Vi står naturligtvis i nära kontakt med EU. EU:s utrikesministrar diskuterade läget vid sitt möte den 13 oktober, och ett nytt informellt möte med EU:s utrikesministerministrar äger rum på måndag den 20 november efter den resa som EU:s höga representant för utrikesfrågor, Josep Borrell, nu företar i regionen.

Jag har själv de senaste veckorna samtalat med mina ministerkollegor från bland annat Israel, Egypten, Saudiarabien, Jordanien, Kuwait, Tunisien, Marocko och Algeriet, och genomgående finns det en samsyn om vikten av att säkerställa humanitärt tillträde till Gaza samt att undvika regional upptrappning.

Sverige och EU uppmanar till fortsatt skyndsamt, säkert och obehindrat humanitärt tillträde.

(TALMANNEN: Det är inte tillåtet att störa ordningen. Jag får be vakterna att genast utvisa dem som stör ordningen vid det här sammanträdet.)

Regeringen står bakom EU:s uppmaning till omedelbara pauser i krigsföringen och upprättandet av humanitära korridorer för att humanitärt stöd under säkra förhållanden ska kunna nå civilbefolkningen.

Det har också ställts frågor om vikten av att arbeta med frågan om hur man respekterar regler. Hur reglerna om internationell humanitär rätt respekteras och huruvida krigsförbrytelser har begåtts måste bedömas från fall till fall utifrån den internationella humanitära rätten. Det är en fråga som kan prövas av rättsliga instanser, inklusive den internationella brottmålsdomstolen, ICC, som har en pågående undersökning rörande situationen i Palestina.

Jag beklagar att den resolution om humanitär vapenvila som antogs i FN:s generalförsamling den 27 oktober saknade en hänvisning till Israels legitima rätt att försvara sig, vilket bidrog till att Sverige tillsammans med en majoritet av EU:s medlemsstater valde att avstå vid omröstningen om resolutionen. Sverige och samtliga EU-medlemsstater röstade för ett kanadensiskt tilläggsförslag som fördömde Hamas terroristattacker och krävde ett omedelbart frigivande av gisslan, vilket dock inte antogs i församlingen.

Regeringen har varit tydlig om Israels rätt att försvara sig mot Hamas, och vi förblir lika tydliga: Denna rätt måste utövas i enlighet med den internationella humanitära rätten, precis som jag sa nyss.

Båda sidor har ett ansvar för att skydda den civila befolkningen. Direkta attacker mot civila och civil egendom är inte tillåtna, och den internationella humanitära rätten gäller i krig för alla parter och alltid, oavsett geografisk kontext. Det är fundamentalt att denna rätt efterlevs.

Jag beklagar djupt de civila dödsfall som har inträffat på såväl palestinsk som israelisk sida sedan den 7 oktober. Varje civilt dödsfall är en tragedi, och särskilt att så många barn har fallit offer för striderna. Den internationella humanitära rätten föreskriver, som jag har sagt tidigare, att barn ska skyddas särskilt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Magnus Resare (båda M).

Anf. 24 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! Det gläder mig att höra speciellt det sista som sades om barnen men också det som sades om ICC:s roll att faktiskt utreda vad som har hänt.

Ledamoten Olsson försöker att få detta att framstå som att man står på den ena eller den andra sidan. Men den interpellation som jag har skrivit handlar inte om huruvida man är för eller mot Israel, utan den handlar om barnen och hur man skyddar barnen i denna fruktansvärda humanitära katastrof.

Jag vill med min interpellation framföra att Sverige med all kraft ska agera för att förhindra massgravar. Det kan inte sluta med att vi skickar svarta säckar till Gaza.

Jag vill också att en humanitär vapenvila – inte en paus – som är hållbar kommer till så att förnödenheter, medicin, vatten och mat kommer in men också så att ICC får möjlighet att i fred arbeta och skilja på fakta och anklagelser. Jag vill också betona för ledamoten Olsson och alla andra att Socialdemokraterna står upp för den internationella humanitära rätten. Det kommer vi alltid att göra.

Men ska man bygga fredliga samhällen är barnen vägen att gå. Ska man bygga en tvåstatslösning är det otroligt viktigt att barnen som har

genomlidit denna kris kommer att rehabiliteras, utbildas och återintegreras och inte bara bli vaccinerade och få mat i sig. Och det är särskilt viktigt att de får det psykosociala stöd som de behöver för att kunna klara sig som vuxna.

Detta är grunden för en tvåstatslösning. Och jag ber utrikesministern att utmärka sig i fråga om detta och låta Sverige slippa skämmas och i stället låta Sverige vara den som leder vägen framåt.
(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser, Morgan Johansson, Alexandra Völker och Linnéa Wickman (alla S) samt Jacob Risberg (MP).

Anf. 25 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Ockupationen av Palestina och den diskriminering av palestinierna som råder är grundorsaken till våldsamheterna som föder extremerna på båda sidorna av denna konflikt. Det är civila i Palestina och i Israel som betalar priset med sina liv för ett cyniskt maktspel. Och det är det som vi nu bevittnar med sorg och ilska. Attacker mot civila kan aldrig rättfärdigas och kommer enbart att leda till ytterligare våld och ytterligare lidande.

Herr talman! Miljöpartiet kräver att regeringen agerar i alla tillgängliga diplomatiska och inofficiella kanaler för ett omedelbart eldupphör och inte bara pauser, att gisslan återförs till sina familjer, att en humanitär korridor upprättas så att humanitärt bistånd når fram till de drabbade, att svenskt humanitärt bistånd stärks, att folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser utreds och att Sverige verkar för att få till stånd fredsförhandlingar för en hållbar tvåstatslösning.

Herr talman! Till slut en blinkning till våra grannar i söder, eftersom vi fortfarande har yttrandefrihet här i Sverige:

Vom Fluss bis zum Meer werden Palästina und Israel frei sein.

Med detta vill jag tacka utrikesministern och alla övriga meddebattörer i denna interpellationsdebatt.
(Applåder)

I detta anförande instämde Lorena Delgado Varas (V).

Anf. 26 TALMANNEN:

Jag erinrar om att anföranden i kammaren bör hållas på svenska för att alla som lyssnar ska förstå, vilket följer av ordningsreglerna.

Anf. 27 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar alla som har deltagit i denna viktiga debatt.

Sverige och EU verkar för att utökade humanitära insatser ska kunna nå in i Gaza och hjälpa civilbefolkningen i det humanitära nödläge som förvärras dag för dag. Det är avgörande att det humanitära tillträdet ökar och att det sker skyndsamt. Hälften av Gazas befolkning är minderårig, och det är självklart att de humanitära insatserna behöver ta hänsyn till deras behov. Och det ökade humanitära stöd som Sverige har beslutat om har en sådan inriktning.

Hamas bär ett stort ansvar för den humanitära situationen i Gaza, men även Israel har ett ansvar. Och som ockupationsmakt har Israel ett folkrättsligt ansvar för befolkningen under dess kontroll. Det innebär bland annat att Israel har ett ansvar för att skydda den palestinska civilbefolkningen men också långtgående skyldigheter att säkerställa befolkningens humanitära försörjning av bland annat livsmedel och medicin.

Det är centralt att undvika en regional eskalering, vilket skulle kunna få förödande konsekvenser för regional stabilitet och leda till ett än större mänskligt lidande.

Regeringen ser med oro på den ökade konfliktnivån på Västbanken. Israel behöver agera mot det ökade bosättnarvåldet och tillse att bosättare som begår våldshandlingar ställs till svars. Detta är för övrigt en position som Sverige har intagit under många år, och det har varit en position även i tidigare regeringar som jag har ingått i.

Israel och palestinska myndigheten måste arbeta tillsammans för att upprätthålla lugn och säkerhet på Västbanken.

Nu har Johan Büser gått härifrån, men Sverige och EU kommer att fortsätta att arbeta för återhållsamhet, nedtrappning, dialog och inte minst för att främja förutsättningarna för en långsiktigt hållbar fred, vilket inte kan vara någonting annat en framförhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina samexisterar sida vid sida. Det är klart att Sverige kommer att verka för framväxten av detta projekt som är så viktigt för freden i regionen och för de människor som nu lider.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Magnus Resare (båda M).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2023/24:140 om extremism inom Försvarsmakten

Anf. 28 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilken typ av åtgärder jag vidtar för att Försvarsmaktens värdegrund ska upprätthållas och för att extrema personer med antidemokratiska åsikter inte ges möjlighet att verka inom myndigheten.

Rasism, nazism och fascism ska aldrig accepteras inom Försvarsmakten; detta är jag fullständigt enig med Peter Hultqvist om. Försvarsmakten ska verka för en arbetsmiljö som är inkluderande och fri från diskriminering, trakasserier och kränkningar. Myndigheten har en skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot alla former av ovälkommet beteende. All personal inom Försvarsmakten, oavsett om man är anställd, totalförsvarspiktig eller frivillig, har rätt till en arbetsmiljö som präglas av likabehandling och som är fri från extremism.

Försvarsmaktens värdegrund anger också att hela myndigheten ska respektera kulturella och religiösa skillnader. Alla som bidrar till Försvarsmaktens verksamhet ska känna sig välkomnade och respekterade, oavsett etniskt ursprung eller religiös övertygelse. Detta är särskilt viktigt eftersom all personal inom Försvarsmakten har en uppgift i att skydda Sverige

och vårt sätt att leva. Rasistisk ideologi och etniskt grundad främlingsfientlighet kan därför aldrig tolereras.

Försvarsmakten tog 2020 fram riktlinjer för handlingsregler gällande kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier inom Försvarsmakten. Riktlinjerna omfattar systematiskt arbetsmiljöarbete med förebyggande åtgärder, tydliggörande av roller och ansvar, inklusive arbetsgivarens utrednings- och åtgärdsskyldighet, samt hur trakasserier ska hanteras och utredas.

Försvarsdepartementet har en fortlöpande dialog med myndigheter, arbetstagarorganisationer och representanter för totalförsvarspliktiga. Jag kommer särskilt att ta upp det som har inträffat med överbefälhavare Micael Bydén inom ramen för den återkommande dialog jag har med honom och med myndigheten. Det är av stor vikt att frågor som rör demokratisk värdegrund tas på allvar.

Min bild är att Försvarsmakten bedriver ett målinriktat och strukturerat arbete för likabehandling och för att skapa en arbetsmiljö som är fri från trakasserier och extremism. Jag kommer att noga följa vilka åtgärder som Försvarsmakten vidtar.

Anf. 29 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag tackar ministern så mycket för svaret.

Jag tror att ministern och jag har ungefär samma inställning i den här frågan, så egentligen handlar det kanske inte om det. Men från tid till annan dyker det upp exempel på att soldater eller grupper av personal inom Försvarsmakten har ägnat sig åt verksamhet som inte känns värderingsmässigt okej. Vi hade nyligen exemplet på Göta trängregemente T2, där en grupp hade lyssnat på nazistisk musik, kränkt kollegor och gjort Hitlerhälsningar. Detta åtgärdades av regementsledningen genom en handlingsplan, och sedan ska soldaterna ha insett dumheten.

Försvarsministern använde i sitt svar samma formulering som jag hade i interpellationen om att rasism, nazism och fascism inte ska accepteras inom Försvarsmakten. Värdegrunden är också oerhört tydlig på den punkten.

Det gäller ju att ha ett ordentligt grepp om verksamheten i Försvarsmakten. Den är väldigt stor, och det kommer in stora grupper av människor. Framför allt på senare tid, med anledning av konflikten i Ukraina, har också antalet ansökningar till hemvärnet skjutit i höjden. Detta är naturligtvis någonting som utnyttjas av olika högerextrema organisationer och nazistiska organisationer som vill försöka få plats i exempelvis hemvärnet. Man är väl medveten om att man har ögonen på sig när det gäller värdegrundsfrågorna, men man försöker slinka igenom systemet.

Det händer ju också: Jag läste i tidningen Expo, som jag tycker är utmärkt på många sätt, om en aktiv medlem i en nazistorganisation som hade intervjuats – eller uttalat sig i någon form av socialt medium, är väl en mer korrekt beskrivning. Han sa: ”Ute bland soldaterna går som ovan nämnt värdegrundsarbetet väldigt trögt. Anledningen till att många är med i hemvärnet tror jag är att för att man får umgås med likasinnade och får några dagars semester från PK-samhället. I alla fall i mitt kompani.” Han fortsatte: ”Jag och min gruppkamrat som jag samåker med brukar lyssna på Dirlwanger och Division S på väg till övningarna.”

Det är klart att det inte är bra med den typen av värderingar och att personer som har den grunden åter sig in i Försvarsmaktens olika organisationer. Därför är det viktigt att man kan föra ut den typen av personer ur organisationen när detta upptäcks. Den möjligheten finns naturligtvis, så frågan är hur hård uppföljning ministern anser att vi ska behöva ha. Vad mer måste vi göra för att detta ska fungera ända ut i praktiken och för att man ska slå ned på problemet när sådant här inträffar – för att man ska ha en vaksamhet?

I förbanden och ute i de olika delarna i Försvarsmakten har man givetvis mycket annat att ägna sig åt än just den här frågan, men detta är väldigt viktigt eftersom människor inom ramen för Försvarsmaktens olika organisationer och frivilligorganisationerna också lär sig saker som går att använda mot staten i annat intresse om det skulle vara så att de har andra lojaliteter eller extrema politiska uppfattningar.

Anf. 30 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Tack för en angelägen interpellation, Peter Hultqvist! Jag tror inte heller att frågan är speciellt partiskiljande, utan vi delar grundvärderingar i detta. Men låt mig lyfta några av de frågeställningar som Peter Hultqvist tar upp.

Försvarsviljan i Sverige verkar av allt att döma öka. Ett uttryck för det är att vi har en mycket stor tillströmning till hemvärnet; normalt brukar det vara ungefär 4 500 personer som söker till hemvärnet, och under det år då kriget bröt ut – alltså 2022 – tror jag att det var närmare 30 000. Vi ser också en stor tillströmning till de frivilliga försvarsorganisationerna och även många som vill göra värnplikten.

Allt detta är naturligtvis i grunden utmärkt, en stor tillgång för Sverige och ett uttryck för en vilja att försvara Sverige. Men när myndigheten växer snabbt är det klart att riskerna rent statistiskt kan öka för att det kommer in personer med fel värderingar, som inte hör hemma i Försvarsmakten.

Grunden i Försvarsmakten är den värdegrund man utgår ifrån och som jag vet att Försvarsmakten arbetar hårt med. Honnörsorden i den är öppenhet, resultat och ansvar. Vid sidan av detta har Försvarsmakten naturligtvis olika instrument för att hantera dessa frågor inom ramen för den arbetsgivardelegering vi har haft sedan 1994 och som alltså innebär att vi från politisk nivå inte lägger oss i enskilda frågor. Arbetsrättsliga frågor ligger i stället på myndighetsnivå, och det vet Peter Hultqvist naturligtvis om.

Det försiggår också ett rätt intensivt arbete inom Försvarsmakten med att vidareutveckla värdegrunden. Man har naturligtvis Försvarsmaktens personalansvarsnämnd, dit man kan anmäla individer i händelse av indikationer på att personer har agerat felaktigt. Vid sidan av det vet jag att ett antal processer försiggår inom Försvarsmakten. Det handlar till exempel om att man arbetar med en ny arbetsmiljöbok, och man har också ett antal processer där man arbetar med kompetensutveckling när det kommer till arbetsmiljösituationen inom Försvarsmakten.

Min sammanlagda bild är alltså att det inom Försvarsmakten finns en stor angelägenhet om att komma till rätta med sådana här problem och att det finns ett stort engagemang. Sedan kan man aldrig utesluta att det uppstår problem i enskilda fall, men jag skulle säga att Försvarsmakten också ligger långt fram med att arbeta med denna typ av frågor, som i grunden

är värderingsfrågor. Det är viktigt för alla myndigheter, men det är naturligtvis speciellt viktigt för en myndighet som har till uppgift att skydda demokratin och som dessutom har en form av våldsmonopol.

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 31 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det arbete som pågår är bra. Jag brukade under min tid som minister följa upp detta i de samtal jag hade med ledande företrädare. Även i min nuvarande roll frågar jag ibland om dessa saker. Jag är glad att försvarsministern fortsätter att ta upp sådana här saker med den centrala ledningen.

Det man kanske skulle behöva göra är att se till att Försvarsmakten i en bredare mening får återkomma med en rapport om hur de arbetar med värderingsfrågor och dessutom göra detta till en återkommande punkt i samband med att de i olika sammanhang har kontakt med sina egna förband över hela linjen i Försvarsmakten. Då är framför allt hemvärnet väldigt viktigt.

Det är också av väsentlig betydelse att Plikt- och prövningsverket är uppmärksamma på detta när det gäller de processer som föregår värnplikt och rekrytering till GSS/K och GSS/T. Jag vet att det här är en av de frågor som man arbetar med, men vikten av detta kan inte nog understrykas.

Varje gång sådant här uppmärksammas blir det ett litet hack i kanten för Försvarsmakten. Det finns någonting våldsförhärlikande i de här extrema ideologierna. De personer som omfattas av dessa extrema ideologier dras gärna till organisationer där vapen och uniformer finns med i bilden och där man kanske har en förvriden uppfattning om vad värnandet av nationen innebär. Detta måste vi vara vakna på, framför allt i den tid som vi nu lever i. Vi ser att extremism av olika slag breder ut sig. Jag vill varna för olika varianter av högerextremism.

Att sådant här inte inträffar tror jag ingår i Försvarsmaktens ambition att vara kompetent och handlingskraftig och att uppfattas som pålitlig. Detta är någonting som man försöker få bort. Regementsledningen har säkert gjort vad den kan, men i en kommentar till uppgifterna om det som hände i Skövde säger Aron Verständig, ordförande i Judiska Centralrådet, att han är bedrövad och att han anser att det är farligt när konsekvenserna av nazistiska uttryck inte blir allvarigare. Då syftar han på att detta löstes inom ramen för regementet och att dessa soldater fick fortsätta med förklaringen att de så småningom hade insett sin dumhet.

Det har en signalverkan när den här typen av händelser inträffar. Jag tycker, precis som försvarsministern sa, att det är viktigt att försvarsviljan ökar och att insikten ökar om hur det står till i vår nära omvärld när det gäller kriget i Ukraina. Detta är påtagligt eftersom det ju i förlängningen utgör ett direkt hot mot oss.

Jag vill ta upp en sak som är värd att tänka på. Jag besökte Ukraina. Där säger man så här: Det är väldigt viktigt att vi följer krigets lagar, för vi kan inte bli lika dåliga som fienden – vi måste ha en högre moral. Det gäller i högsta grad också på detta område. Man måste tvätta det här så rent att det över huvud taget inte förekommer.

Anf. 32 Förvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! I det aktuella ärendet har det gjorts en JO-anmälan. Skulle den anmälan resultera i kritik mot Förvarsmakten förväntar jag mig givetvis att myndigheten vidtar kraftfulla åtgärder. Jag vill inte gå in mer på det specifika fallet med tanke på den arbetsgivardelegation som vi har sedan 1994, men de medieuppgifter jag har tagit del av låter allvarliga. Jag har redan tagit upp detta en gång med överbefälhavaren, och jag kommer att göra det igen. Jag vill veta att det inte förekommer systematiska problem med detta inom Förvarsmakten.

Förvarsmakten genomför olika typer av medarbetarundersökningar. Dessa visar generellt på att de flesta inom Förvarsmakten tycker att det råder en mycket bra psykosocial arbetsmiljö där. Att det också finns en hög grad av säkerhetsmedvetande inom myndigheten är i grunden bra.

Låt mig också säga att vi vidtar olika åtgärder för att minska risken att få in fel personer i Förvarsmakten. Bland annat har det ju fattats beslut i denna kammare om att man ska genomföra säkerhetsprövning av värnpliktiga samt om att detta ska vara obligatoriskt för nivå 3. Det är ett sätt att se till att inte människor med fel värderingar eller extrema åsikter eller människor som har en fallenhet för extremism, nazism eller fascism kommer in i Förvarsmakten som värnpliktiga eller krigsplacerade.

Det görs hela tiden ett arbete för att minska risken. Samtidigt kommer Förvarsmakten naturligtvis att bli en större del av vårt samhälle, för vi måste bygga upp ett starkare försvar och en starkare krigsavhållande förmåga.

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 33 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Min erfarenhet efter många år på olika politiska positioner med bäring på Förvarsmakten är att vi har en väldigt bra försvarsmakt. Det märks väldigt tydligt att värdegrunden fungerar; det vill jag bestämt säga. Men det är också så att måste man reagera när denna typ av exempel kommer upp till ytan, vilket de gör från tid till annan. Det gäller framför allt i denna tid, när organisationen växer och vi har en väldigt stor inströmning till exempelvis hemvärnet.

Jag tyckte att det var viktigt att ta upp detta för att markera lite grann och pusha på ministern i denna fråga. Jag vet att det finns många ärenden att ta tag i på Förvarsdepartementet, men detta är en viktig fråga att hålla linjen i långsiktigt. Om den börjar naggas i kanten har vi olika typer av problem och reaktioner.

Jag vill inte heller föregripa någon JO-hantering. Jag vill bara notera att detta var den kommentar som Aron Verständig gav som ett exempel på hur det reageras när sådana här saker inträffar.

Det är viktigt att hålla rent i dessa sammanhang. Jag är glad att vi har samma uppfattning i frågan.

Anf. 34 Förvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr talman! Jag tackar Peter Hultqvist för denna debatt i ett angeläget ämne. Jag tror att vi är ense om att detta är viktiga frågor. Det finns ett brett politiskt engagemang kring dem, vilket jag också upplevde när jag var utskottsordförande och dessa frågor togs upp. Jag vet även att Peter

Hultqvist tog upp och kommenterade dessa frågor när han var försvarsmi-
nister. Man behöver hela tiden göra det och markera.

Samtidigt pekar mätningarna i allmänhet på att den psykosociala mil-
jön inom Försvarsmakten är god. Det finns ett antal instrument och verk-
tyg för att hela tiden bekämpa alla former av fascism, nazism och extrem-
ism. Värdegrunden utgör själva basen för detta arbete, och därutöver finns
Försvarsmaktens personalansvarsnämnd. Man arbetar med olika typer av
arbetsmiljöhandböcker och med en ständig kompetensutveckling när det
gäller detta.

När sådana här saker kommer upp – och om det finns blotta misstanken
om att det skulle finnas människor med sympatier för nazism, fascism eller
annan extremism inom Försvarsmakten – är det skadligt för Försvarsmak-
ten. Det är skadligt för Försvarsmaktens förmåga att attrahera rätt typer av
människor. Därför måste man agera med kraft och med ett stort mått av
engagemang. Ytterst gäller detta oss politiker, som fattar beslut om lagar
och riktlinjer och som styr myndigheter. Sedan ligger frågan naturligtvis
på myndighetsnivå när det gäller själva arbetsgivaransvaret.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.45 på förslag av talmannen att ajournera
sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Statsministerns frågestund

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten

Anf. 35 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det bedrivs en omfattande desinformationskampanj mot
Sverige just nu. Den så kallade LVU-kampanjen sprider allvarliga och far-
liga lögnerna om svensk socialtjänst. Samtidigt ser vi ett försämrat säkerhets-
läge och en förhöjd terrorhotsnivå i landet. Läget i Sverige är osäkert och
allvarligt.

Vi behöver minska spänningarna i vårt land. Vi måste agera för det
som är bäst för Sverige. Här har statsministern själv ett stort ansvar. Det
handlar om att samla landet i stället för att försöka nyttja kriser för egen
partipolitisk vinning.

Statsministern har vid flera tillfällen upprepat att desinformationskam-
panjen om LVU är ett hot mot vårt land och påpekat att det är allas vårt
ansvar att motverka den. Det har han rätt i. Men det räcker inte med fina

ord. Frågan är hur statsministern själv agerar för att motverka desinformation, hat och hot – ja, faktiskt allt det som splittrar vårt land just nu.

Det har dessutom framkommit att två framträdande moderatpolitiker i Gällivare aktivt har stöttat kampanjen. De har spridit budskap om att socialtjänsten omhändertar barn på lösa grunder. Det är ett mantra som har upprepats i medierna men också på möten i kommunfullmäktige, i kommunstyrelsen, på en LVU-kritisk demonstration och i sociala medier. Deras agerande har fått allvarliga konsekvenser för enskilda och för vårt land.

Fru talman! Min fråga till statsministern är därför: Hur agerar statsministern och hans regering för att stoppa deltagande i och spridning av LVU-kampanjen i samhället och i våra demokratiska institutioner?

Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att de som är intresserade av socialtjänstfrågor och den här kampanjen under ganska lång tid har följt hur jag och regeringen har agerat i frågan.

Jag skrev en ganska lång artikel häromdagen på DN Debatt där jag påpekade att jag egentligen har följt frågan sedan tidigt 2000-tal. Det var då jag för första gången, då som ansvarig för socialpolitiken i Stockholm, kom i kontakt med någonting som låg i närheten av detta, det vill säga möten med familjer där socialsekreterare möter familjer som, som det heter, inte litar på socialtjänsten. Det var nog första gången jag på allvar såg att det finns ett grundläggande problem i att myndighetsutövning i Sverige – som är absolut nödvändig för att skydda socialt utsatta barn från övergrepp – möter uppfattningar om att socialtjänsten över huvud taget inte har rätt att gripa in.

Det var en ganska stor sak, ska jag säga. Vi är sedan lång tid tillbaka vana i Sverige vid att man i enskilda fall kan tycka väldigt olika. Det är inte ovanligt att familjer som så att säga drabbas av socialtjänstens omsorger inte delar socialtjänstens uppfattning. För det har vi rättssäkra system, där man kan överpröva den sortens beslut. Det händer också att besluten överprövas; det vet alla vi som har sysslat med socialpolitik.

Detta var alltså grunden, och redan då tyckte jag att det var rätt anmärkningsvärt att människor inte litade på socialtjänsten. Det kan inte vara en legitim anledning i Sverige till att inte följa lagen. Man måste alltså inte lita på polisen för att låta bli att begå brott. Man måste inte lita på Skatteverket för att ändå betala in sin skatt. Och samma sak gäller här. Detta var en ganska viktig krock.

Kampanjen är någonting annat. Den drivs aktivt av människor som vill så split och orsaka splittring mellan människor i Sverige. Det handlar om människor som kanske inte förstår svensk lagstiftning och människor som har fått sina barn omhändertagna och som inte gillar detta. Kampanjen förs dessutom i utländska syften. Jag har fördömt den i mycket, mycket starka ordalag.

(Applåder)

Anf. 37 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Gott så, men det handlar ju inte bara om att fördöma. Säpos chef för kontraspionage berättade i just den här kammaren för ett par veckor sedan att den höjda terrorhotsnivån i landet bland annat beror på att Sverige framställs som islamfientligt.

Prot. 2023/24:31
16 november

Statsministerns
frågestund

Statsministerns egna partivänner, som jag tidigare nämnde, har genom sitt agerande dessutom understött desinformationskampanjen mot Sverige och svensk socialtjänst. Det har bidragit till en ökad hotbild mot vårt land och en försvagad säkerhet för svenska folket.

Därför frågar jag statsministern igen: På vilket sätt har statsministern personligen gjort det som krävs för att stoppa LVU-kampanjen, som skadar vårt land och faktiskt undergräver svenska folkets säkerhet? Det handlar alltså mer specifikt om att stoppa LVU-kampanjen än om socialtjänsten i allmänhet.

Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Nu förstår jag var skon klämmer. Lena Hallengren vill prata om en moderat och ett enskilt fall i Gällivare. Det vill hon säkert, men det kommer inte jag att göra.

Enskilda fall där socialtjänsten omhändertar barn, där det ifrågasätts och där det sker rättsliga prövningar – jag tror att det pågår någon granskning i Gällivare – tänker i alla fall inte jag gå in på, och det tror jag gäller tidigare ministrar också. Dessutom rör detta en person som såvitt jag vet har tagit paus från sina uppdrag därför att vi uppfattar att hon har agerat olämpligt på ett annat sätt.

Den stora frågan här handlar inte om ett enskilt fall. Där kan man alltid tycka olika, och ytterst är det domstolar som prövar om ett enskilt fall är korrekt eller inkorrekt omhändertaget.

Det här handlar om länder, organisationer och individer som vill ifrågasätta Sveriges förmåga att skydda barn och som vill så split och orsaka splittring mellan Sverige och andra länder eller kanske ännu värre: så split och orsaka splittring mellan befolkningsgrupper i Sverige och utnyttja det faktum att det finns människor som inte förstår svensk lagstiftning.

(Applåder)

Konsekvenserna av politiken för mångkultur

Anf. 39 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Lite mer än ett år har gått av mandatperioden, och regeringen håller ett högt tempo i förverkligandet av Tidöavtalet. Det är nödvändiga åtgärder för att få Sverige på rätt köl igen. Efter decennier av misskötsel och oförmåga att se konsekvenserna av den genomförda politiken sitter vi nu i ett läge där vi behöver dra i samtliga nödbromsar på en och samma gång.

Sverige är sargat. Vi ser i dag systemhotande brottslighet, infiltration, korruption, segregation, skjutningar, kampanjer mot myndigheter, växande parallellsamhällen, ökad otrygghet, hederskultur, växande kriminalitet, terrorhot och så vidare – listan kan göras lång. Det är hemska saker, som tidigare har varit i princip obefintliga i vårt samhälle.

Tidigare majoriteter i den här kammaren har möjliggjort detta genom en rad dåliga beslut. Förblindad av idén om en så kallad mångkultur har man utsatt Sverige för ett experiment under årtionden. Resultatet ser vi i dag, varje dag. Detta blev riktigt dåligt, fru talman.

Att vi nu har en regering på plats som tillsammans med oss är redo att förändra på riktigt är givetvis positivt. Vi vet också att ingen i dag ligger på latsidan; det vill jag få sagt. Men oavsett detta är alla dessa problem som vi nu tvingas hantera och lägga enorma resurser på, resurser som i stället kunde ha gått till starkare välfärd, starkare infrastruktur och så vidare, ett faktum.

Min fråga till statsministern är: Vore det inte rimligt och på sin plats att Sverige summerade kostnaderna för detta projekt? Vad har det mångkulturella experimentet och massinvandringen faktiskt kostat Sverige? Borde vi inte utreda samhällets totala kostnader, men också titta på vilka som bär ansvaret för att vi nu sitter med alla dessa enorma problem?

Anf. 40 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag delar helt beskrivningen att det är väldigt många ärvda problem och väldigt många års försyndelser som vi nu arbetar med. Det är ingen tvekan om den saken. Det räcker att summera de stora områdena. En ansvarslös migrationspolitik tillsammans med en väldigt dålig integration har lett till väldigt många av de problem vi ser. Snart finns det inte ett enda samhällsområde att lyfta fram där vi inte ser integrationskonsekvenserna. Jag hörde i går på nyheterna om barn och tandhälsa, ett problem som vi har jobbat med mycket länge i Sverige men som nu kommer tillbaka. Vi ser det på område efter område. Det gäller också brottslagstiftningen. De grova brottslingarna i Sverige har i praktiken hela tiden haft ett försprång eftersom svensk lagstiftning inte har tagit itu med den brottslighet vi i dag ser. Det gäller också energipolitiken, för att ta ett helt uppenbart exempel.

Allt detta ska man ha med sig. Ärvda problem från regeringar som under tio års tid inte har haft majoritet för att fatta beslut och som dessutom har varit oense inbördes får konsekvenser.

Likväl måste man nu gilla läget. Vi är där vi är. Att lösa problemen, blicka framåt och göra det bästa man kan måste vara attityden. Jag tror mycket mer på det än på att älta allt som har varit. Man måste veta vad som var problemet för att kunna lösa det, och man måste tala i klartext om det. Framför allt får man inte komma tillbaka till det. Jag törs inte ens tänka tanken på att i dag ha en regering som tyckte så olika saker om migrationspolitiken att man ökade invandringen igen. Det hade fått förödande konsekvenser.

Blicka framåt, fatta beslut, samla majoriteter och lös problemen! Där är mitt fokus just nu. Jag delar historiebeskrivningen men tror att vi hela tiden måste vara lösningsorienterade och fokuserade på de problem som nu står i centrum.

Anf. 41 LINDA LINDBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Tidöavtalet tar ju sikte just på alla de åtgärder som vi behöver vidta för att få Sverige på rätt köl. Där jobbar vi väldigt intensivt. När vi har implementerat de delarna i Tidöavtalet tror jag att vi har kommit en bra bit på väg.

Det är dock ett faktum att vi historiskt i denna kammare har skapat snabbspår till arbete och till bostäder. Vi har stiftat tillfälliga lagar, format landet och anpassat oss till olika särregler för att vara andra till lags. Vi har bristfällig statistik för att dölja effekterna av den förda politiken. Politikens

majoriteter har stått landet dyrt. Detta är ett sorgligt kapitel i svensk historia och svensk politik, fru talman.

Projektets mantra har hela tiden varit att detta ska vara en vinst för Sverige och att vi behöver göra detta för att klara av välfärden. Min fråga till statsministern är: Tror statsministern på dem som säger att detta blir en vinst lite längre fram? Kommer vinsterna i så fall att väga upp de förluster som vi ser i samhället i dag?
(Applåder)

Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det där är antagligen omöjligt att besvara. Just nu kan vi säga att kostnadssidan är väldigt stor. Titta i brottsstatistiken! Titta på de många sociala problemen! Titta i arbetslöshetsstatistiken! Det är alldeles uppenbart.

Men när man säger det ska man också säga att det alldeles uppenbart är många branscher i Sverige i dag som fungerar därför att strävsamma människor har kommit till Sverige och arbetar hårt. Det måste man också se. Man måste se alla de kompetensbrister vi har i Sverige, där människor från andra länder fyller viktiga uppgifter. Man måste kunna se båda sakerna i detta.

Ett tecken i tiden är när vi nu på Europeiska rådet diskuterar med länder som Belgien, Tyskland och Nederländerna och ser att de har så stora problem med nya stora migrantströmmar att även de, som tidigare har tillhört de väldigt liberala länderna i den meningen att de velat öppna Europa, säger att vi måste strama åt invandringen till Europa.

Situationen i vården

Anf. 43 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Situationen i vården är mycket allvarlig. Jag är förvånad över att statsministern inte har kommenterat det som Sveriges Kommuner och Regioner presenterade i oktober, nämligen att underskotten och de ekonomiska problemen för regionerna, det vill säga för sjukvården, kommer att vara mycket större än vad prognoserna sa inför regeringens presentation av statsbudgeten. Vi har nu mycket stora underskott i regionerna – 24 miljarder kronor, trots de 10 miljarder som regeringen lade, vilket var alldeles för lite redan då.

Förra året la regeringen fram en budget där det också saknades pengar till sjukvården. Det är därför vi har så stora problem redan i år i svensk sjukvård. Nästan var tionde person varslas nu i Södermanland. 600 miljoner ska dras ned i Region Örebro. Bara i Västra Götaland har vi ett underskott på 1,5 miljarder kronor. Det innebär att de skulle behöva lägga ned två sjukhus för att uppnå lagkravet på balans i regionen. Frågan är om statsministern tycker att de ska lägga ned två sjukhus i Västra Götalandsregionen.

Alla de resultaträkningsreserver som fanns i regionerna förut är nu i princip uttömda därför att de behövdes i år för att det inte skulle bli en stor katastrof redan i år efter regeringens budget från förra året.

Jag vet att statsministern brukar följa detta noggrant. Nu har dock statsministern och regeringen följt detta noggrant i över ett år och inte gjort någonting över huvud taget. Är det så att statsministern fortsatt ska följa detta noggrant och låta katastrofen bli ännu större nästa år?

Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Vi lade fram en budget med majoritet i Sveriges riksdag. Det var mer än vad Vänsterpartiet kunde göra.

I går träffade jag SKR i Helsingborg och diskuterade då förstås de här sakerna. De beskrev för mig sin situation; jag beskrev för dem det ekonomiska läget i Sverige. Min bild är att det sammantaget finns en väldigt stor respekt bland både lokala och regionala politiker och det svenska folket för att det är ett väldigt tufft ekonomiskt läge. Det är nästan bara Vänsterpartiet som har oändliga resurser. Alla andra har begränsade resurser.

Vi lade 16 miljarder kronor, inte 10 miljarder, i den statliga budgeten i år, för bara några månader sedan. Det var den enskilt största budgetsatsning vi gjorde. Vi gjorde den väl medvetna om att den inte löser alla problem men stora och viktiga problem. Vi gjorde den väl medvetna om att staten också har begränsade resurser och att även hushållen har det – annars kan man ju helt enkelt bara höja skatten, som en del partier brukar förespråka. Vi gjorde den också väl medvetna om att inflationen just nu är det riktigt stora problemet som vi måste lösa för att komma tillbaka till en mer normal ordning i ekonomin.

Allt detta är komplext och svårt. Kan man inte se det har man ingen ekonomisk politik över huvud taget. Den här regeringen har en ekonomisk politik. Vi tänker bekämpa och besegra inflationen. Vi tänker stötta kommuner och regioner. Men vi kan inte göra hela jobbet åt dem, och det vet de också. De förväntar sig inte heller det.

Det finns också en del skäl att just nu kunna använda tidigare överskott. Det finns även en del skäl att kunna gå med underskott temporärt under speciella situationer. Allt detta har också finansministern mycket väl beskrivit.

Sedan förstår jag att alla ändå är missnöjda. Det brukar man vara i ekonomiskt tuffa tider. Det är ont om resurser och behoven är stora, och då är en regerings uppgift att se till att plus och minus går ihop och att svensk ekonomi skyddas och förvaltas väl.

Anf. 45 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag kan inte tolka Ulf Kristerssons svar på annat sätt än att Västra Götalandsregionen alltså ska lägga ned två sjukhus. Är det statsministerns uppfattning att alla dessa stora underskott ska tas från verksamheten därför att reserverna är uttömda och vi har ett gemensamt finanspolitiskt ramverk som innebär att man måste uppnå balans i regionerna?

Om det är så att statsministern vill göra om det eller tycker att regionerna ska begå lagbrott är han verkligen ute på hal is. Om han vill det ska han nog stå för att han inte vill ha ett finanspolitiskt ramverk i Sverige eller någon legitimitet för det.

SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, har inte den uppfattning som statsministern ger sken av. De är rasande, eftersom regeringen har en väldigt finansiell styrka. Staten har enorma medel, medan regionerna går på

knäna. Varför kan man inte jämna ut det, Ulf Kristersson? Varför måste vi lägga ned sjukhus och vårdcentraler i Sverige när det finns pengar?

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Nooshi Dadgostar behöver inte tolka mig alls. Hon kan bara lyssna på exakt det jag säger. Jag beskrev regeringens ekonomiska politik, varken mer eller mindre.

Vi kan inte trola med knäna. Det kan inga seriösa politiker som har en seriös ekonomisk politik. Det vet och förstår också seriösa kommunal- och regionråd. Jag träffade dem som sagt i går, på en kongress. Det var inga rasande människor. Det var människor som hade seriösa synpunkter och förde seriösa samtal. Man vet att staten, precis som kommuner och regioner, har ekonomiska begränsningar. Man vet man att lever i en tid där vi står inför svåra utmaningar som man bara delvis själv kan förfoga över, precis som staten. Det är seriösa män och kvinnor som för ett seriöst samtal om ekonomi och om andra saker.

Återigen: Det är bara den som tror att man har obegränsade ekonomiska resurser, att man kan gå med stora underskott hur länge som helst och att man kan strunta i inflationen som kan lova allt till alla. Alla vi andra följer ekonomins tyngdlagar och respekterar att Sverige inte ska tillbaka till moras i ekonomin.

(Applåder)

Ett nationellt avhopparprogram för barn

Anf. 47 MUHARREM DEMIROK (C):

Fru talman! I gängkrigets Sverige vaknar barn och ungdomar varje dag upp med fruktan för sitt eget liv. De fruktar att de själva eller någon de står nära ska dö och att de själva ska behöva mörda, eftersom gängens ledare helt enkelt har bestämt det. Precis som de flesta av oss beställer pizza på fredagskvällen beställer gängledarna mord. Ett samtal eller ett sms är allt som krävs för att helvetet ska börja för en 13-åring.

Barnen som blir gängledarnas barnsoldater måste lyftas ur gängens klor. Förra gången jag och statsministern möttes här, i somras, frågade jag om statsministern kunde tänka sig att titta på ett avhopparprogram för barn. Svaret jag då fick var att regeringen var beredd att titta på allt som går att göra för att stoppa gängkriget.

Sedan dess kan jag konstatera att ingenting har hänt när det gäller den frågan. Tvärtom har Sverigedemokraterna och regeringen röstat nej till ytterligare resurser som skulle behövas för att stärka socialtjänsten och just avhopparverksamheten. Centerpartiet presenterade ett utskottsinitiativ om 1 miljard extra till Sveriges kommuner här och nu, redan i år. De resurserna behövs för att stoppa nedskärningar och i stället stärka socialtjänsten. Men det röstade ni nej till.

Nu är det dags att släppa prestigen. Förslag kan inte automatiskt läggas åt sidan bara för att de kommer från oppositionen. Jag skulle därför vilja upprepa min fråga till statsministern. Är du beredd att inte bara titta på utan också införa ett nationellt avhopparprogram för barn?

(Applåder)

Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag instämmer helt i beskrivningen av den förfärliga situationen där grovt hänsynslösa gängkriminella rekryterar in barn som inte är straffmyndiga i sin förfärliga hantering. Grundorsaken är att vi har fått så många gängkriminella som är beredda att göra vad som helst. Det är grundorsaken. Det är inte samhällets fel i största allmänhet.

Det är alltså människor som inte skyr några medel, som helt saknar empati för andra människor och som drar in barn i mördarverksamhet. Därför säger jag gång på gång att det inte finns någon mer preventiv uppgift än att låsa in dem som begår sådana brott och är svenska medborgare eller kasta ut dem som begår sådana brott och inte är svenska medborgare. Det är det mest preventiva vi kan göra.

Sedan räcker inte det. Det har ingen sagt heller. Repression, alltså tuffa tag mot dem som begår grova brott, måste gå hand i hand med prevention, förebyggande insatser, så att barn ser bättre förebilder än dem som begår brott. Precis det håller vi på med.

Jag tror att jag ger samma svar i dag som tidigare: Vi tittar på detta. Det pågår analyser om avhopparprogram i stort. Det är ganska svåra saker. Jag rekommenderar ett långt samtal med Socialdepartementet om detta. Det är svårt att få avhopparprogram att fungera i verkligheten. Ändå ska det göras. Vi har sett det vid avhoppare från terrorverksamhet och från missbruk, även bland vuxna. Vi tittar på detta.

Det pågår också arbete för att se om man kan få ned det i åldrarna. Måste det vara speciella metoder när det gäller barn och ungdomar? Det tittar vi på.

Det förändrar inte faktumet att vårt huvudfokus är på att bryta sekretessen, se till att socialtjänst, polis och skola vet samma saker tidigt. Ingen preventiv insats är sannolikt lika viktig som att bryta sekretessen så att polisen tidigt når de familjer där barn dras in i kriminell verksamhet.

Anf. 49 MUHARREM DEMIROK (C):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern! Men att bara titta på förslag innebär inte att man löser uppgiften. Det vet både statsministern och jag.

Man löser inte heller vår största samhällsutmaning genom att dra undan finansieringen till det som är en självklar del av lösningen. Jag måste tyvärr konstatera att regeringens oförmåga att ha två tankar i huvudet samtidigt – både det förebyggande och det repressiva – gör att kommunerna just nu går på knäna. Socialsekreterarna får inga fler kollegor. Och de dyra placeringarna, som kanske behövs absolut mest nu, genomförs inte.

Statsministern har sagt sig vilja få ordning på Sverige. Men jag kan inte se att ord följs av handling. Vi får inte det resultat vi skulle behöva. Det kan jag bara beklaga. För att vi ska stoppa nästa generations gängkriminella behöver vi kunna göra både och: lagföra men också satsa på första linjens försvar, det vill säga socialsekreterare, skolpersonal och liknande.

Jag är övertygad om att svenska folket nu förtjänar ett svar på detta. Vad är vi beredda att göra inom det förebyggande för att sätta stopp för gängen?

Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag har jobbat handgripligen i socialtjänsten med förebyggande insatser. Jag vet både hur viktiga de är och hur svåra de är. Jag vet

också att allmänt prat om förebyggande insatser inte hjälper alls. Det är mycket som låtsas vara förebyggande som inte är det. En dåligt fungerande fritidsgård är inte förebyggande. Ett bra evidensbaserat föräldrastödsprogram, som ställer krav på föräldrar, är förebyggande. Att bryta sekretess tidigt är förebyggande. Det är riktigt förebyggande saker.

Ibland får jag den lite märkliga misstanken att de som mest vill prata om förebyggande insatser gör det för att slippa prata om vad vi ska göra med dem som begår grova brott och som måste stoppas och låsas in. Att få stopp på våldet är mitt största fokus just nu. Samtidigt ska vi rädda de barnen undan våldet.

När det gäller placeringar är det stora problemet inte att de kostar för mycket. Det stora problemet är att många placeringar är för dåliga och att de kommer för sent, för att sekretessen har legat i vägen.

(Applåder)

Sveriges klimatutsläpp

Anf. 51 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Statsministern har tillsatt en klimat- och miljöminister som inte bara bedriver en politik som ökar Sveriges klimatutsläpp. Hon ljuger dessutom om det. På en pressträff nyligen påstod hon att utsläppen minskar nu, att de minskar hela tiden. Sanningen är att den här regeringens politik aktivt ökar utsläppen. Och det kan man läsa i regeringens egen budgetproposition.

Är det statsministerns uppfattning att hans ministrar har som uppgift att vilseleda svenska folket när de inte följer Sveriges klimatlagar, när de inte bedriver en politik som gör att Sverige klarar sina klimatomål och de åtaganden som Sverige har gjort tillsammans med andra länder?

FN varnar för att vi kommer att missa 1,5-gradersmålet. Läget är akut.

Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Romina Pourmokhtari är en utmärkt klimatminister. Hon förstår den långa siktens betydelse. Hon förstår den globala dimensionen av klimatproblemen. Hon förstår något som är fundamentalt viktigt just nu, nämligen att energipolitik och klimatpolitik hör ihop. Har man ingen energipolitik för fossilfri el – dubbelt så mycket – då har man ingen politik för elektrifiering och då har man ingen klimatpolitik. Så enkelt är det. Det brukar hon säga, och jag vet att inte alla uppskattar att höra det – framför allt inte de som har demonterat det svenska energisystemet. Jag vet det. Men hon har rätt, och ni andra har fel.

Jag tror att Romina Pourmokhtari ville påpeka att våra utsläpp har gått ned under mycket lång tid i kombination med ökad tillväxt och att det är en förutsättning för att klara målen. Vi ligger tillsammans med Portugal på EU:s lägstanivå i utsläpp per capita. Det är den vägen vi ska gå. Vi ligger närmare att nå 2045-målen tillsammans med andra EU-länder. Det är viktigt.

(Applåder)

Anf. 53 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Om man ska ha fokus på de globala dimensionerna ska man vara en ledare. Man ska vara en ledare i klimatförhandlingarna, globalt och i EU. Man ska också vara ett gott föredöme. Det duger inte att ena dagen bedriva en politik som man i sin egen budget konstaterar ökar Sveriges klimatutsläpp och nästa dag påstå att de hela tiden minskar. Det är ohederligt, och det är ansvarslöst.
(Applåder)

Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att ledamoten och jag har väldigt olika uppfattning om vad som är globalt ledarskap. Jag tror att globalt ledarskap är att göra saker och ting i Sverige som är så välfungerande och effektiva att de manar till internationell efterföljd. Det tror jag.

Det handlar till exempel om energipolitik. Globalt ledarskap är inte att dammsuga världen på biobränsle för att nå ett egenpåhittat mål om reduktionsplikt. Det är inte globalt ledarskap. Inget annat land i världen skulle ha råd att göra det. Ingen försöker ens en gång. Sådant har vi slutat med.
(Applåder)

Registerkontroller av anställda i offentlig sektor

Anf. 55 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! De kriminella gängen infiltrerar många områden i samhället, till exempel arbetsmarknaden och den offentliga sektorn. Såväl kommunala förvaltningar som statliga myndigheter är måltavlor för olika sorters intrång av kriminella nätverk.

Södertälje är en kommun som därför har infört gedigna bakgrundskontroller av anställda och slutkandidater i anställningsförfaranden. Syftet är att kommunalt anställda som exempelvis kan ha att hantera känslig myndighetsutövning mot enskilda inte ska ha kriminella kopplingar.

Nu har dock Justitieombudsmannen slagit fast att det saknas lagstöd för dylika bakgrundskontroller. De pausas därför av kommunen. Min fråga till statsministern är om han och regeringen avser att agera för att möjliggöra registerkontroller av anställda i offentlig sektor.

Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Svaret är ja. Jag har följt det här under ganska lång tid nu. Södertälje har ofta blivit omdiskuterat i termer av gängkriminalitet, men de var tidigt på övriga risker med infiltration i företag, myndigheter, partier och liknande. Det är otroligt viktigt.

Jag såg Södertäljes kommunalråd Boel Godner häromkvällen på tv. Hon beskrev det här och den kritik de fått väldigt väl, tycker jag. Jag lägger mig naturligtvis inte i och recenserar inte JO:s arbete, men jag konstaterar att lagstiftningen alldeles uppenbart måste stötta kommuner som vill säkra att de inte anställer människor som bedriver kriminell verksamhet genom sitt arbete. Det är fundamentalt viktigt och handlar om en grundläggande tilltro till rättsstaten, myndigheterna och en massa myndighetsbeslut som följer av detta.

Vi kommer alltså att tillsätta en utredning som ser över den lagstiftningen så att kommuner får vidta tillräckliga åtgärder för att försäkra sig om att inte anställa människor som har ett kriminellt förflutet eller kriminella avsikter.

Insatser mot antisemitism i skolan

Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Kriget mellan Hamas och Israel har skapat en våg av antisemitism runt om i världen – så också i vårt land. I går handlade en av huvudnyheterna i SVT:s *Rapport* om hur antisemitism skapar konflikter i skolorna i Göteborg. Som exempel visade man tredjeklassare som sa att alla i Israel förtjänar att dö. När man diskuterade det utbröt slagsmål.

Vi hade besök här i går av Israels ambassadör, och han fick en fråga om antisemitism. Då berättade han att man inte upplevt en motsvarande våg i Sverige sedan andra världskriget. Det finns svenska judar vars släkt har bott här i 150 år som nu överväger om de måste lämna landet. De är oroliga över att visa judiska symboler.

Min konkreta fråga är om regeringen planerar att göra särskilda insatser för att nå ut till skolorna och bekämpa den här avskyvärda antisemitismen, och i så fall vilka.

Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag beskrev i går hur bekymrad jag är över att den helt legitima oenighet som kan finnas i en demokrati om vad som händer i andra länder – det är en diskussion som alltid tål att föras, inte minst om gamla konflikter som de i Mellanöstern – nu urartar i glåpord, antisemitiskt hat och närmast tumult på svenska gator. Så kan vi inte ha det. Vi kan inte ha världens alla konflikter på svenska gator. Vi har andra former för att lösa oenighet i politiska frågor. Det är otroligt viktigt.

Antisemitismen är en skamfläck, och nu kommer den tillbaka igen. Den förenar höger- och vänsterextremister, islamister och människor som mest verkar vara fostrade att hata judar och/eller staten Israel. Nu görs det många saker åt detta. Det handlar om säkerhet men också om mer informationsinsatser och att stötta judiskt liv. Vi gör en enkät för att undersöka exakt hur stora problemen är, var de finns och i vilka skolor man borde göra större insatser för att nå rätt barn och ungdomar.
(Applåder)

Judiska byggnader som skyddsobjekt

Anf. 59 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Sedan Hamas barbariska attack mot oskyldiga judar i Israel den 7 oktober har antisemitismen eskalerat också i Sverige. Groteska scener har utspelat sig i svenska städer, och antisemitiska budskap som ”from the river to the sea” har skanderats öppet. Nu tvingas judar här i Sverige ta av sig davidstjärnan. Föräldrar håller sina barn hemma från skolan. Judiska församlingar ställer in aktiviteter.

Jag vill tacka statsministern som leder en regering som tar det här på allvar och gör stora satsningar mot antisemitismen, men läget är oerhört allvarligt. Liberalerna och jag motionerade redan förra mandatperioden om att ändra i skyddslagen för att kunna klassa till exempel synagogor, Bajit, det judiska ålderdomshemmet och judiska skolor som skyddsobjekt så att man kan ha beväpnade skyddsvakter eller i värsta fall militär som skyddar dem.

Jag undrar om statsministern och regeringen jobbar med den här frågan för att se till att väldigt konkret stärka säkerheten för den judiska minoriteten i Sverige.

Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Vi stärker säkerheten med ekonomiska resurser. Det är viktigt i sig. Sedan lyfts ju en fråga fram som har lyfts fram förut, men just nu finns det laghinder i detta. Skyddsobjekt kan vara civila med betydelse för totalförsvaret. Man kan diskutera om det är en klok lagstiftning eller om man skulle behöva ändra på den. Men det löser inte de akuta problemen här och nu. Vi måste kunna se till att oavsett om ett objekt formellt är skyddsklassat eller inte måste vi naturligtvis kunna skydda människor och verksamheter som bedrivs på insidan.

Jag tror att det här avslöjar ett mycket långsiktigare problem som ganska många europeiska huvudstäder och andra städer har med tilltagande polarisering och plötslig acceptans av hat mot judar här som bygger på oenighet om konflikter där. Den farsoten måste vi komma till rätta med i Sverige.

Ordförandeposten i OSSE-delegationen

Anf. 61 MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Före valet lovade Ulf Kristersson att Sverigedemokraterna skulle hållas utanför allt inflytande när det gäller utrikespolitiken på grund av deras extrema åsikter. Det var ett av alla de vallöften som Ulf Kristersson bröt omedelbart efter valet, då han förhandlade bort ett antal tunga poster i utrikespolitiken. De gick till just Sverigedemokraterna.

En av dem var posten som ordförande i riksdagens OSSE-delegation. Det är ett tungt uppdrag där man företräder Sverige i många utrikespolitiska och internationella sammanhang. Den posten gav Moderaterna till Björn Söder, som gjort sig känd för att bland annat ha sagt att judar inte kan vara riktiga svenskar. Det är ett kränkande uttalande. Det är ett extremt uttalande. Det är ett skadligt uttalande. Sådant splittrar Sverige.

Då är min fråga till Ulf Kristersson, när vi nu ser hur antisemitismen växer i världen: Tänker han ta några som helst initiativ för att få Björn Söder utbytt på den posten?

Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag noterar att Socialdemokraterna är lika ivriga att prata om andra partiers ledamöters uppfattningar i utrikespolitiken som de är ovilliga att prata om egna ledamöters uppfattningar i utrikespolitiken. Det är inte imponerande.

(Applåder)

Jag vill minnas att jag före valet sa att man ska samarbeta i frågor där man tycker lika och stå upp där man tycker olika. Jag tror också att jag sa att jag i ganska många internationella frågor ser skillnader mellan våra båda partier. Det gäller synen på internationellt samarbete i stort. Det förhindrar inte alls att vi samarbetar där vi kan enas, senast nu om hur vi ska lösa globala klimatproblem med EU. Så tycker jag att man ska hantera politiska likheter och skillnader.

Jag tänker inte lägga mig i vilka ledamöter riksdagen väljer till olika organ i riksdagen. Det får riksdagen lösa själv.

Återkallande av medborgarskap

Anf. 63 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Sedan millennieskiftet har Sverige delat ut mer än 1,1 miljoner medborgarskap. Det är den största demografiska förändringen i vårt lands historia. Vi har gjort det här utan några som helst krav på språkkunskap, självförsörjning eller kulturell anpassning, till och med ofta till personer som dömts för brott i Sverige.

Sverige har nu ett oräkneligt antal medborgare som behöver tolk för att klara av de mest grundläggande kontakterna med myndigheter och som lever i ett långvarigt bidragsberoende och i en typ av självvald kulturell segregation där man både tar avstånd från och inte sällan sprider hat och misstänksamhet mot Sverige och svenskar.

Anser statsministern att allt detta har varit ett misstag? Om så är fallet, borde inte Sverige arbeta för att återta medborgarskap från de personer som uppenbarligen inte borde ha fått dem från första början?

Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! När någon får medborgarskap är det en otroligt viktig handling, både från det land som ger medborgarskapet och från den som blir medborgare. Det är inte en resehandling vi pratar om, utan en lojalitetshandling gentemot ett land. Det handlar om att vilja bli en del av det landet.

Sverige har varit orimligt lättsinnigt med att utdela medborgarskap, mycket lättsinnigare än många andra länder. Det ska vi sluta vara. Självklart ska det bygga på att man kan landets språk, att man jobbar och försörjer sig själv och att man delar de grundläggande värderingar som våra lagar vilar på. Så har vi inte sett på det tidigare. Detta blir det ändring på inom ramen för det paradigmskifte som nu genomförs. Jag tror att det här är viktigt, för det är fråga om en ömsesidighet. Att ytterst slåss för ett lands självständighet och värderingar med vapen i hand är ingenting man gör enkelt.

Svaret är att vi kommer att skärpa kraven på svenska medborgarskap rejält.

Budgetanslagen till sjukvården

Anf. 65 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Fru talman! Jag noterade att statsministern inte svarade ordentligt på Nooshi Dadgostars frågor tidigare. Men att alla hans partikamrater här

inne applåderade nedskärningar har inte undgått de människor som står i sjukvårdsköer runt om i landet.

Det som prioriteras i regeringens budget är framför allt skattesänkningar, samtidigt som vi nu hör att sjukvården går med så stora underskott att sjukhus hotas av nedläggning. Konsekvenserna för vanliga människor kommer att bli ödesdigra om inte regeringen agerar.

I förarbetena till kommunallagen är det tydligt att inflation inte är ett skäl att lägga fram en budget i obalans. I det här läget uppmanar alltså statsministern kommuner och regioner att begå lagbrott, samtidigt som han har mage att stå här i Sveriges riksdag och raljera. Förstår inte statsministern allvaret i situationen?

(Applåder)

Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Ett alternativ är att lägga den högstämnda retoriken åt sidan och konstatera att vi tycker olika. Ni i Vänsterpartiet har oändliga resurser, för ni kan alltid höja skatten hur mycket som helst. Då är det ganska enkelt för alla – utom för dem som får sin skatt höjd. Fråga svenska folket om de tycker att det är ont om pengar just nu och om de vänder på varje krona! Fråga svenska folket om de tror att den sista krona de har gör bäst nytta hos dem eller hos stat, kommuner och regioner! Det är inte uppenbart att svenska folket tycker att en skattehöjarpolitik just nu hade löst våra ekonomiska problem. Det är mitt svar.

Jag ber självklart ingen kommunalpolitiker eller regionpolitiker att bryta mot lagen. Jag ber dem att göra det jag vet att de gör: ta ansvar i en svår tid, göra sitt på sin kant och förvänta sig att vi från statens sida gör vårt på vår kant, så att vi gemensamt löser problemen. Det var också den anda som jag mötte i går, trots att vi tycker olika mellan partier, även lokalt.

(Applåder)

Sänkt straffrättsålder

Anf. 67 ANNA LASSES (C):

Fru talman! I dag är jag bara ett sändebud. Uppe på läktaren sitter Elisa och Filippa. De är praoelever från årskurs 8 och har en fråga till statsministern.

Sverigedemokraterna är väldigt tydliga med att man bör kunna sätta barn – 13-åringar – i fängelse. Nu utreds frågan om sänkt straffrättsålder, något som både forskning och erfarenhet visar inte alltid hjälper själva grundproblemet, nämligen att vi i dag har skrämmande många barn som hamnar snett och fastnar i utanförskap.

Vad tycker statsministern om att sätta 13-åringar i fängelse, och hur kommer det att leda till att färre barn hamnar snett och begår grova brott?

Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag vänder mig nu både till talaren och till personerna på läktaren.

Prot. 2023/24:31
16 november

Statsministerns
frågestund

Jag tror att sänkt straffrättsålder är både nödvändigt och naturligt. Man kan diskutera exakt vilken ålder det ska vara. Det är många länder som har lägre än 15 år. Det är alldeles uppenbart att vi i dag har problem med grov brottslighet som går under 15 års ålder.

Jag tror dock inte att det är den huvudsakliga lösningen. Den huvudsakliga lösningen är att mycket tidigare se till att de som fostras in i kriminalitet lämnar de miljöerna, i värsta fall med ett visst mått av tvång. Familjer ska inte ha rätt att fostra sina barn rakt in i kriminalitet. Det är viktigt att säga. Därför tror jag att de sekretessbrytande frågorna är otroligt viktiga. Sverige måste tänka om, från integritet, vilket i praktiken betytt att man i skydd av lagstiftning kan fostra barn i kriminalitet, till att nakengöra och synliggöra detta.

Båda sakerna tror jag kommer att behövas: både sänkt straffmyndighetsålder och många fler preventiva insatser.

Våld vid idrottsevenemang

Anf. 69 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Fru talman! Vi känner alla till statsministerns intresse för sport och hälsa. Fotboll har visst också en särskild plats i statsministerns hjärta, liksom i många av oss svenskars liv. Det är glädje och gemenskap i hela kedjan från knatteträning till känslan av en fullsatt stadion på en hög elitfinalmatch. Det är fantastiskt och obeskrivligt.

Men tyvärr har vi i närtid även sett ganska många exempel på våld och otrygghet i samband med den här typen av sammankomster. Jag undrar: Hur kan regeringen arbeta för att mota denna tråkiga utveckling, så att vi även i framtiden ska kunna ta med hela familjen till den här typen av idrottsevenemang?

Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag är gammal gymnast och inte gammal fotbollsspelare. Jag har ibland fascinerats av hur saker och ting som vore helt otänkbara på en gymnastiktävling uppfattas som helt självklara på en fotbollsmatch. Det är väldigt lite av bengaler och läktarvåld på gymnastiktävlingar, måste jag erkänna. Det är märkligt, det där.

Allvarligt talat – vi är många som gläds lika mycket över glädjen i fotbollen, inte minst i svensk damfotboll just nu, som vi förfäras över det brutala våldet och över att man ibland låter sig kidnappas av människor som bara är där för våldets skull.

Jag tror att det behövs en blandning mellan lagstiftning, polisiära insatser och naturligtvis fotbollens egna insatser. Vi behöver på alla sätt visa att detta inte är acceptabelt och att det är nolltolerans mot det. Att det tyvärr är en gammal tradition gör inte saken bättre. Men jag uppfattar att det i dag är mer fokus på de frågorna och att det finns en tilltagande ilska över människor som kidnappar vanliga fotbollsintresserade människors vilja genom att utöva våld.

Anf. 71 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Välfärdsbrottsligheten är ett växande problem som skadar tilliten i vårt samhälle. Människor som gör rätt för sig och betalar skatt gör det för att de vill att fler barn ska få växa upp i trygghet, att den som är sjuk ska få vård i tid och att äldre ska behandlas med respekt. Men i stället ser vi hur den tunga organiserade brottsligheten bryter sig in i välfärden. Det bedrivs personlig assistans, HVB och familjehem och det har startats upp hela vårdcentraler i syfte att begå brott och roffa åt sig av vårt stöd till samhällets mest utsatta.

Denna brottslighet måste naturligtvis stoppas, och det brådskar. Människor måste kunna lita på välfärden. Min fråga är: Vad gör regeringen för att stoppa välfärdsbrottsligheten?

Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Detta är en extremt viktig fråga. Vi hade uppe denna fråga på ett extra nationellt säkerhetsråd där vi också bjöd in alla partier i Sveriges riksdag att vara med för att få en detaljerad beskrivning av hur den grova kriminaliteten nu breder ut sig på alla möjliga områden och på ställen som man knappt kunde tänka sig för tio år sedan. Välfärdsbrottslighet är en del. En annan är företagarbrottslighet, där man letar sig in i fastighetsbolag, restauranger – det är tyvärr välkänt – och andra till synes legala verksamheter. Man letar sig också in i myndigheter av olika slag, liksom i kommuner. Det finns en bredd i detta.

Det nya är inte att Sverige är sårbart, för ett öppet samhälle har alltid varit sårbart. Men det nya är att det finns organiserade kriminella gäng som utnyttjar varje öppning som finns. Detta måste vi stoppa, och vi måste täppa till öppningarna. Det är helt uppenbart. Vi måste göra det mer komplicerat, helt enkelt. Detta kommer tyvärr ibland att gå ut över människor som är helt laglydiga. Det blir lite svårare att göra saker just för att vi inte ska vara godtrogna gentemot dem som utnyttjar allt som Sverige står för.

Hushållens ekonomi

Anf. 73 EVA LINDH (S):

Fru talman! Under det senaste året har vi fått se tio års reallöneökningar gå upp i rök. Arbetslösheten spås öka, räntorna gröper ur folks plånböcker och redan nu har en tredjedel av hushållen svårt att få ekonomin att gå ihop. Många familjer känner stor oro för sin ekonomi.

Samtidigt målar finansminister Elisabeth Svantesson upp en ganska dystert framtidsbild, med flera scenarier som riskerar att förvärra situationen ännu mer. Vi ser inga förslag från regeringen för att underlätta för hushåll som har det ekonomiskt svårt. Min fråga till statsministern är därför: Vad har regeringen för förslag när det gäller att hjälpa hushållen igenom den här kostnadskrisen?

Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Med all respekt, jag delar inte alls den uppfattningen. Läs vår budget! Det är stora skillnader.

*Statsministerns
frågestund*

Inflationen började som alla vet stiga långt innan den här regeringen tillträdde. Jag har aldrig beskyllt den förra regeringen för att ha skapat inflationen. Mycket är internationellt och drabbar Sverige oavsett regering. Men en väldigt viktig skillnad är: Om man inte ens kan få en budget genom Sveriges riksdag kan man inte föra ekonomisk politik. Det är en viktig skillnad. Ungefär på samma sätt kan man säga: Har man ingen energipolitik har man heller ingen klimatpolitik.

Kan man inte få sin ekonomiska politik genom Sveriges riksdag kan man inte föra ekonomisk politik över huvud taget. Att göra på det sättet kan man unna sig i högkonjunktur, där det mesta går vägen. Men det kan man inte göra i lågkonjunktur och tuffa ekonomiska tider.

Vi ska inte tillbaka till 1990-talskrisens situation. Därför för regeringen en stram politik med syfte att bekämpa inflationen.

Minskad polarisering i den politiska debatten

Anf. 75 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Sverige är ett hundraårigt under av demokrati, yttrandefrihet och stark, tydlig och konstruktiv politisk debatt. Runt om i världen ser vi hur polariseringen sprider sig och den demokratiska världen till synes delvis slits isär av destruktiva debatter som endast spelar demokratins fiender i händerna. Säkerhetspolisen signalerar att detta är något som försvagar den svenska motståndskraften mot externa påverkansoperationer.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsministern om han delar min uppfattning att alla etablerade partier bär ett gemensamt ansvar att nu inför resten av mandatperioden och nästa valrörelse, även inför valet till Europaparlamentet, tillsammans ta ett nytt avstamp, vända blad och minska polariseringen i den svenska etablerade politiska debatten, som Säkerhetspolisen varnade för?

Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det korta svaret är ja. Jag är allvarligt oroad över den polarisering som äger rum inte bara i Sverige utan även i många andra länder. Jag tror att den är farlig på riktigt när man inte kan ha ett seriöst samtal där man tycker olika, där man kan enas om att tycka olika och till och med ibland ta det berömda glaset öl tillsammans efteråt. Den är också farlig för att den kan utnyttjas av främmande makter som vill skapa polarisering. Det handlar om länder som vill skapa polarisering och vill att demokratier ska slitas isär. Underskatta inte den risken.

I mitt tal i går sa jag att vi också måste lära oss att man kan tycka olika om geopolitiska konflikter långt från Sverige och ändå hantera vårt eget land på ett annat sätt. Man ska inte komma till Sverige för att bränna koraner. Man ska inte komma till Sverige för att bedriva upplopp som handlar om olika uppfattningar om den eritreanska regimen. Man ska heller inte komma till Sverige för att flaggvifta åt Hamas. Det är inte så vi löser konflikter i Sverige.

Anf. 77 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Genom att tillföra mer planerbar elproduktion bygger vi en trygg och leveranssäker elmarknad. Elprisstödet var ett sätt att möta den akuta elkrisen och kostnadskrisen för hushållen men ingen hållbar väg framåt. En sänkning av energiskatten är något som Kristdemokraterna har ansett bör övervägas för att möta de energikostnader som är. En sänkt energiskatt skulle gynna både företag och privatpersoner på längre sikt och också motverka den osäkerhet gällande kostnaden som finns för företag. I avvaktan på att vi får fram planerbar energi är vi även fortsättningsvis sårbara vid exempelvis en väldigt kall vinter. Min fråga till statsministern är om han ser att energiskatten måste sänkas.

Statsministerns
frågestund

Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Föga förvånande har jag ingen annan uppfattning än exakt den uppfattning som regeringen har i den frågan just nu, och där kommer det att stanna. Jag delar uppfattningen att planerbar kraft är den viktiga och långsiktiga lösningen. På kort sikt kan man gå in med stödåtgärder, men det kan man inte göra i längden, utan lösningen handlar om sådant som planerbar kraft och distributionsnät. Om jag inte är felunderrättad stod Ebba Busch och Elisabeth Svantesson alldeles nyss i talarstolen på en presskonferens och beskrev nästa steg i utbyggnaden av svensk kärnkraft.

Fokus Järva

Anf. 79 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Att läka ihop ett land som har splittrats i olika parallell-samhällen är det kommande årtiondets allra viktigaste politiska uppgift. Så sa Ulf Kristersson under Järvaveckan. Tensta, Rinkeby och Husby är sedan länge eftersatta områden i min hemstad. Låga inkomster, hög arbetslöshet, svaga skolresultat och grogrund för grov organiserad brottslighet ger återverkningar för hela vårt land.

I Stockholms stad har därför Fokus Järva satts igång. Det handlar om satsningar på trygghetsarbete, skolfrukost, stärkt elevhälsa, bostäder, socialtjänst, lokala jobb och företagande. Men utan statliga insatser, fler poliser, aktiv arbetsmarknadspolitik och inte minst en avveckling av den destruktiva marknadsskolan kommer vi socialdemokrater i Stockholm inte att kunna lyckas fullt ut. Hur följer statsministern upp denna nationellt betydelsefulla satsning i vår huvudstadskommun?

Anf. 80 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Som vi alldeles nyss sa är detta konsekvenser av en ansvarslös invandringspolitik under mycket lång tid. Det går inte att komma runt den saken. Det hjälper inte att säga detta nu, men hade vi inte haft så stor invandring under så lång tid och byggt upp segregerade samhällen med dålig integrationspolitik hade de här problemen inte funnits i dag. Det är uppenbart, och det måste man erkänna.

Därför måste man börja i det allra första. Återgå inte till en politik med ökad invandring till Sverige. Då förvärrar vi problemen. En stramare invandringspolitik är en nödvändig förutsättning för att klara av integrationen av dem som har kommit.

Då är vi tillbaka till fundamenta. Det är en skola med ordning och reda och med kunskapskrav och inte en flumskola. Det svenska språket ska komma in tidigt. Talar man inte svenska hemma borde man gå i språkförskola och lära sig svenska väldigt tidigt på olika sätt.

Det ska finnas krav på arbete och egenförsörjning. Människor ska flytta dit jobben finns. Vi har 300 000 arbetslösa i Sverige och brist när det gäller många jobb på många ställen. Där är lösningarna.

Revidering av hälsobestämmelser

Anf. 81 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Det pågår nu en revidering av de internationella hälsobestämmelserna, som statsministern säkert känner till. Den 27 maj 2022 fattade World Health Assembly beslut om fem revideringar av hälsobestämmelserna. De kallas IHR. Det föregicks inte av någon diskussion här i kammaren eller någon annanstans. Det är annars praxis att medlemsländerna ska få ta del av ändringarna fyra månader innan de beslutas.

Det handlar om att ratificeringstiden ska vara tio månader i stället för 18 månader. Bara två månader senare ska det bli lag. Nu går ratificeringstiden ut. Det har gått 18 månader den 1 december. Det är väldigt viktigt att det inte går igenom. Man förhandlar nu om 307 ändringsförslag som man ska fatta beslut om.

Min fråga till statsministern är om han kommer att skicka in en reservation innan den 1 december.

Anf. 82 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag erkänner min ofullkomlighet i denna fråga. Jag kan inte svaret på den frågan. Jag brukar vara ganska inloggad och inläst på frågor som jag tycker att en statsminister måste kunna. Det betyder inte alls att det är en oviktig fråga, men jag har inte svaret. Jag framför den gärna till departementschefen Jakob Forssmed.

Resurser till barn i utsatta områden

Anf. 83 AYLIN NOURI (S):

Fru talman! I måndags besökte jag en femteklass i Hjällbo i Göteborg. Barnen beskrev hur de är rädda för att gå ut när det är mörkt, hur det hänsynslösa gängvåldet drabbar dem dagligen. De har varit med om explosioner i sitt område. Elever har mist oskyldiga familjemedlemmar. De bad desperat om hjälp.

Barnen känner att de straffas dubbelt. Gängvåldet försvinner inte från deras gator. Samtidigt läggs fritidsaktiviteter i skolan och föreningslivet ned när regeringens resurser har minskat. Detta har barnen också skickat brev om till statsministern.

Min fråga till Ulf Kristersson är: Vad är budskapet till eleverna i Eriksboskolan? Ska barnen behöva betala priset för regeringens handlingsförlamning?

Prot. 2023/24:31
16 november

Anf. 84 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det var lite oklart vad det var som var handlingsförlamning. Regeringen lägger inte ned några förskolor någonstans, allra minst i Göteborg. Absolut inte. De frågorna får man i så fall ställa till dem som bestämmer i Göteborg.

Däremot är svaret att vi står på de barnens sida. Vi bekämpar de kriminella som gör att barn inte vågar gå ut. Vi ser till att alla de laglydiga människorna i de områdena, alla dessa barns föräldrar som går till jobbet på dagarna, ska våga vara där.

Vi inför visitationszoner. Det vore bra om fler var med på den resan. Det handlar om anonyma vittnen så att man vågar vittna och hemliga tvångsmedel så att polisen hittar dem som begår de grova brotten. Vi står på de barnens sida för att bekämpa den grova kriminaliteten. Det borde fler göra.

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Statsministerns
frågestund

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:136 om företagshälsovårdens framtid

Svar på
interpellationer

Anf. 85 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Ciczie Weidby har frågat mig om jag avser att verka för att regeringen ska besluta om att ge en myndighet helhetsansvaret att samordna utbildningsuppdraget för tilläggsspecialiteten i arbetsmedicin, om jag avser att verka för att regeringen ska säkra en framtida finansiering av utbildningen, hur jag avser att stärka kvaliteten inom företagshälsovården och hur jag avser att göra regelverket för företagshälsovården mer ändamålsenligt.

Jag vill inleda med att tacka Ciczie Weidby för frågorna och engagemanget för företagshälsovården.

Företagshälsovården är en bland flera aktörer som kan bidra i arbetet med att skapa friska arbetsplatser. Företagshälsovårdens arbete är viktigt inte minst i det förebyggande arbetsmiljöarbetet och för att underlätta återgång i arbete.

Genom sin roll som oberoende och sammanhållen expertresurs har företagshälsovården goda förutsättningar att se de arbetsrelaterade sambanden mellan hälsa och arbetsmiljö. Men för att det ska vara möjligt för företagshälsovården att bidra på ett bra sätt krävs det en god kompetensförsörjning och hög kvalitet. Man kan konstatera att det är få läkare som utbildas i tilläggsspecialiteten arbetsmedicin.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak) har därför fått ett regeringsuppdrag att samordna insatser för att främja företagshälsovårdens kompetensförsörjning avseende läkare (A2021/02080).

Inom ramen för uppdraget ska myndigheten vara en koordinerande instans genom att bland annat samordna inblandade aktörer samt följa ut-

vecklingen av relevanta utbildningsinstanser och nätverk för läkares specialistutbildning inom arbetsmiljöområdet. Uppdraget inbegriper även att främja läkares möjligheter till fortbildning, god tillgång till handledare och studierektorer samt relevanta nätverk, men inte att myndigheten själv ska vara en utbildningsanordnare. Inom ramen för samordningen ska Mynak också starta upp ett eller flera nationella nätverk för berörda aktörer inom företagshälsovård. I uppdraget ingår även att föreslå hur ansvaret kan lämnas över till lämplig aktör. Uppdraget ska slutredovisas i samband med Mynaks årsredovisning för 2023.

Det är viktigt att förbättra företagshälsovårdens kompetensförsörjning. Jag ser fram emot att ta del av Mynaks redovisning av uppdraget, och jag vill därför inte föregripa dess resultat och förslag.

Jag kommer att följa företagshälsovårdsfrågan noga framöver.

Anf. 86 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag ställde fyra frågor i min interpellation, och jag fick tyvärr inte svar på en endaste av dem. Statsrådet hänvisar till och vill inte föregripa det uppdrag som Myndigheten för arbetsmiljökunskap, Mynak, fick 2021 av den förra regeringen.

Frågan om företagshälsovårdens kompetensförsörjning har vid flera tillfällen utretts av Mynak. Det torde finnas tillräckligt med fakta och förslag för att man ska kunna lägga fram konkreta politiska förslag. Men tyvärr verkar denna fråga ha hamnat i något slags utredningsloop, och inget konkret händer. Under tiden blir företagsläkarna bara äldre och äldre. Av drygt 1 100 läkare är 80 procent över 65 år.

Företagshälsovården har en central roll i arbetsmiljöarbetet och på våra arbetsplatser. De upptäcker, förebygger och minimerar risker i arbetsmiljön, vilket i sin tur såklart skapar bättre förutsättningar för ett långt, hållbart och säkert arbetsliv utan olyckor. Dessutom står det faktiskt i arbetsmiljölagen att arbetsgivaren är skyldig att tillse att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Tillgång till företagshälsovård betonas också i föreskrifterna om SAM, det vill säga systematiskt arbetsmiljöarbete.

Fru talman! Det kan inte vara så att statsrådet och regeringen inte har någon ambition eller något intresse av eller någon idé om hur företagshälsovårdens framtid ska se ut. Eller ska vi tolka detta som att vad Mynak än kommer fram till i februari kommer man att verkställa det?

I regeringens arbetsmiljöstrategi, som för övrigt är en väldigt bra strategi, lyfter man fram företagshälsovården, precis som statsrådet sa i sin inledning. Den är viktig. Den ska bidra till friska arbetsplatser. Och man måste se till att ha en god kompetensförsörjning och en hög kvalitet. Men tyvärr är kompetensförsörjningen allt annat än god i dag. De lider verkligt av en allvarlig kompetenskris.

För att man ska kunna arbeta som företagsläkare behöver man en specialistutbildning. Till skillnad från många andra specialistutbildningar saknar denna en offentlig finansiering. Som det är nu får läkarens arbetsgivare stå för kostnaden, och det har gjort att det under de senaste åren bara har utbildats ett fåtal specialister varje år.

Fru talman! Jag ger statsrådet möjligheten att svara på om hon kommer att verka för att regeringen ska säkra en framtida finansiering av denna

Anf. 87 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga att regeringen delar interpellantens uppfattning att företagshälsovården har en viktig roll när det gäller att vara ett stöd och att motverka bland annat ohälsa och sjukfrånvaro i arbetslivet.

Jag och regeringen delar också problembilden när det gäller att vi har en kompetenskris. Vi står inför problemet att de läkare som vi nu har är gamla. Denna kompetenskris behöver vi hantera på något sätt.

Fru talman! Regeringen har, som jag har sagt, gett ett uppdrag. Det ligger ett regeringsuppdrag till Mynak. Det är ett regeringsuppdrag som ska redovisas i februari, det vill säga om tre månader. Det vore dumt av mig att stå här och föregripa den utredningen. Om tre månader kan jag ta del av vad experter anser behöver göras för att man just ska kunna främja företagshälsovårdens kompetensförsörjning. Självklart behöver vi lyssna in vad experterna föreslår. Detta kommer såklart sedan att beredas i Regeringskansliet, och så kommer vi att återkomma med åtgärder. Men jag vill betona att vi delar interpellantens problembild.

Anf. 88 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Det är inte den nuvarande regeringen som har gett detta uppdrag. Det var den förra regeringen som gjorde det. Det var 2021 som man gjorde detta. Men kompetensfrågan om företagshälsovården har utretts och beretts av flera myndigheter och departement under många år. Och alla konstaterar samma sak, precis det som statsrådet säger. Denna kris löser sig inte av sig själv, och den löser sig definitivt inte genom att man ännu en gång ger ett uppdrag eller inväntar vad nya experter ska säga.

Det är ändå så att det kokar ned till att det måste finnas en tydlig samordning och en finansiär för detta. Tidigare finansierades företagsläkarutbildningen av staten, och Arbetslivsinstitutet hade samordningsansvaret. Men alliansregeringen lade ned Arbetslivsinstitutet 2007, och efter det har man lämnat företagshälsovårdens kompetensbehov helt åt sitt öde. Varken den förra regeringen eller den nuvarande har vidtagit några konkreta åtgärder trots att man säger att detta är otroligt viktigt.

Fru talman! Jag vill för debattens skull säga något om vad jag har upplevt i min roll som skyddsombud, som jag har varit under många år, och när jag har varit i en skyddskommitté på en stor arbetsplats. Det har varit tydligt vilken otrolig kompetens just företagsläkarna har och hur viktigt det är att det är någon oberoende som kommer in, som har lite andra ögon på en arbetsplats. De har också en ofantlig kunskap inom en massa olika områden. Det är alltifrån arbetsskadeutredningar, ergonomi, krisstöd och livsstilsfrågor till ledarskapsfrågor. De har en otrolig kompetens. Den blir svår att hitta hos en aktör. Då blir det flera andra. Därför är det himla viktigt att man verkligen ser till att säkra detta.

Som sagt: Man har utrett detta flera gånger tidigare. Frågan är också varför man tror att man i februari ska få ett annat svar än det som har presenterats tidigare.

Jag vill betona en sak till, och det är att det finns flera samhällsviktiga yrkeskategorier där man behöver ett tjänstbarhetsintyg för att kunna

Svar på
interpellationer

arbeta. Utan det intyget får man inte jobba. Det är i princip bara företagsläkare som utfärdar det. Det gäller brandmän, lokförare och piloter. Detta blir också viktigt, för hur ska man säkra att de får sina intyg om man inte ser till att säkra företagshälsovården?

Jag förstår att det är ett limbo. Man ska säga: Jag ska vänta in utredningen. Men det håller inte att bara säga så. Det måste visas på konkreta förslag och finnas en vilja att säga att detta är en viktig fråga. Jag skulle ändå vilja försöka lirka fram något mer besked av statsrådet.

Anf. 89 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag ska hålla mig kort. Interpellanten redogör på ett bra och tydligt sätt hur viktig företagshälsovården är och vilken funktion den fyller. Precis som interpellanten framhåller ska arbetsgivaren, enligt arbetsmiljölagen, redan i dag se till att anställda har tillgång till den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver. Då är det klart att det också måste fungera i praktiken.

Det uppdrag som har lämnats till Mynak är ett uppdrag som lämnades innan denna regering tillträdde – det stämmer.

Jag tycker att det är ett bra initiativ som den förra regeringen tog för att lösa kompetenskrisen och hitta sätt att hantera frågan.

Återigen vill jag betona att när det nu ligger ett sådant här uppdrag hos Mynak vore det dumt och konstigt att föregripa den utredningen. Det rimliga är att vänta in och se vad som kommer fram i utredningen och sedan bereda detta inom Regeringskansliet.

Vi kommer att återkomma med hur vi hanterar frågan.

Anf. 90 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Då ska jag också hålla mig kort och konstatera att både jag och Sveriges företagshälsor väntar med spänning på vad regeringen och statsrådet ska presentera för lösningar efter februari 2024 för att säkra framtidens företagshälsovård.

Hur det än är bygger ju vårt svenska samhälle och vårt ekonomiska system i mångt och mycket på vår förmåga att arbeta och kunna ha ett gott, långt arbetsliv. Arbetet har, förutom såklart sin egen ekonomiska betydelse, faktiskt också något slags djupare mening. Man vill vara med och bygga samhället och så vidare och bidra till det gemensamma. Som Karl-Bertil Jonsson säger till oss varje jul: Ett väl utfört arbete ger en inre tillfredsställelse och är den grund varpå samhället vilar.

Alla kommer att vilja bidra till detta, men vi måste också få förutsättningar att kunna arbeta och bidra med det som vårt samhälle behöver.

Anf. 91 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag delar helt interpellantens bild av att människor generellt mår bra av att vara i arbete. Därför är det såklart viktigt med åtgärder som gör att vi minskar sjukfrånvaron och också underlättar rehabilitering för dem som behöver det.

Vi behöver få ned sjuktagen och även förebygga sjukskrivningar. Detta är någonting som alla vinner på, i första hand såklart den enskilda arbetstagaren, men sjukskrivningar innebär såklart kostnader för alla inblandade.

Det är viktigt att vi har en fungerande företagshälsovård i Sverige, och det här är åtgärder som alla vinner på.

Jag vill tacka för debatten. Jag ser som sagt var fram emot att ta emot utredningen i februari och kommer att återkomma med hur vi arbetar med frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2023/24:31
16 november

Svar på
interpellationer

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:30 Genomförande av EU:s nya dricksvat-
tendirektiv

2023/24:2769 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V)

2023/24:2773 av Emma Nohrén m.fl. (MP)

2023/24:2774 av Stina Larsson m.fl. (C)

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 november

2023/24:174 Ökad insatser för energieffektivisering

av Fredrik Olovsson (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:175 Satsningar på att stärka ingenjörslandet Sverige

av Linus Sköld (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:176 Förutsättningar för höginnovativa bolag att växa och skala upp

av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:177 Uppkoppling i 15.23.hela landet

av Linus Sköld (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:178 Vårdpersonalens möjligheter att tillgodose patienters behov

av Yasmine Bladelius (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:179 Industrins innovationskraft

av Aida Birinxhiku (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:180 Socialtjänsten och lagen om anmälningsplikt

av Marcus Wennerström (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:181 Samordning av omställningsstudiestödet

av Niklas Sigvardsson (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:182 Stiftelsen Nordkalottens roll i den gröna omställningen och kompetensförsörjningen i norra Sverige

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:183 Superdepartement och nationell strategi för norra Sverige

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:184 Sjukvårdens utmaningar

av *Marcus Wennerström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 november

2023/24:250 Kommande statspartsmöte

av *Laila Naraghi* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:251 Elektrifiering av lastbilar

av *Marianne Fundahn* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:252 Kontakter med Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:253 Hantering av jord vid gränsöverskridande byggnationer

av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:254 Kameraövervakning vid oövakade gränsövergångar

av *Eric Palmqvist* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:255 Stadsutveckling och Försvarsmakten

av *Marcus Wennerström* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:256 En nationell stödlinje

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:257 Säkerheten på Stallbackabron

av *Jonathan Svensson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:258 Det visuella kulturarvet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:259 Regeringens planer för Klimatpolitiska rådet

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 november

2023/24:208 Afghaner som tvingas lämna Pakistan

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:212 Etablering av havsvindkraft vid södra Skånes kust

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:209 Mottagaren av Nobels fredspris Narges Mohammadi

av *Kadir Kasirga* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:211 Tågfarjeförbindelsen från Ystads hamn till kontinenten

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:213 Irans ordförandeskap i FN:s råd för mänskliga rättigheters sociala forum

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:214 EU:s avtal med och finansiering av Kubas regim

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:216 Ålders- och identitetskontroller vid distanshandel

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:217 Opolitiska högsolor

av *Robert Stenkvisst* (SD)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:215 Bortförda barn och orosanmälningar

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:218 Arbetslinjen och personer med funktionsnedsättning

av *Åsa Eriksson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:219 Svenska elpriser

av *Birger Lahti* (V)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:220 Utredning om hantering av framtida prischocker

av *Mikael Damberg* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:221 Investeringar i Kalmar län

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:222 FN-omröstning om eldupphör

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:223 PAO-stöd till terrorism

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:224 Taiwans deltagande i COP 28

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:225 Palestiniernas rätt till skydd i Sverige

av *Tony Haddou* (V)
till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:226 Uteblivet elstöd till Falkenbergs kommun

av *Aida Birinxhiku* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:227 Stärkt konkurrenskraft för svenska fartyg

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:228 Natura 2000-områdets påverkan på varv i Sverige

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:229 Förbud mot varghälsningen

av *Erik Hellsborn* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:230 Sammanslagning av Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Arbetsmiljöverket

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:231 Det kommunala vetot avseende kärntekniska frågor

av *Laila Naraghi* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:232 Låtsasjobb

av *Teresa Carvalho* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.45,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 6 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 4 Svar på interpellationerna 2023/24:139 och 147 om	
Sveriges syn på Israel–Gaza-konflikten.....	2
Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	2
Anf. 2 AZRA MURANOVIC (S).....	3
Anf. 3 JACOB RISBERG (MP).....	5
Anf. 4 NADJA AWAD (V).....	6
Anf. 5 STEFAN OLSSON (M)	7
Anf. 6 JOHAN BÜSER (S)	8
Anf. 7 LORENA DELGADO VARAS (V)	9
Anf. 8 MORGAN JOHANSSON (S)	9
Anf. 9 ALEXANDRA VÖLKER (S)	10
Anf. 10 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	11
Anf. 11 PETER HULTQVIST (S)	12
Anf. 12 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	13
Anf. 13 AZRA MURANOVIC (S).....	14
Anf. 14 JACOB RISBERG (MP).....	15
Anf. 15 NADJA AWAD (V).....	16
Anf. 16 STEFAN OLSSON (M)	16
Anf. 17 JOHAN BÜSER (S)	17
Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V).....	17
Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S)	18
Anf. 20 ALEXANDRA VÖLKER (S)	19
Anf. 21 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	19
Anf. 22 PETER HULTQVIST (S)	19
Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 24 AZRA MURANOVIC (S).....	21
Anf. 25 JACOB RISBERG (MP).....	22
Anf. 26 TALMANNEN.....	22
Anf. 27 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	22
§ 5 Svar på interpellation 2023/24:140 om extremism inom	
Försvarsmakten.....	23
Anf. 28 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	23
Anf. 29 PETER HULTQVIST (S)	24
Anf. 30 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	25
Anf. 31 PETER HULTQVIST (S)	26
Anf. 32 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	27
Anf. 33 PETER HULTQVIST (S)	27
Anf. 34 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	27
Ajournering.....	28
Återupptaget sammanträde.....	28
§ 6 Statsministerns frågestund.....	28
<i>Desinformationskampanjen mot socialtjänsten</i>	<i>28</i>
Anf. 35 LENA HALLENGREN (S).....	28
Anf. 36 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	29

Anf. 37 LENA HALLENGREN (S)	29
Anf. 38 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	30
<i>Konsekvenserna av politiken för mångkultur</i>	30
Anf. 39 LINDA LINDBERG (SD)	30
Anf. 40 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	31
Anf. 41 LINDA LINDBERG (SD)	31
Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	32
<i>Situationen i vården</i>	32
Anf. 43 NOOSHI DADGOSTAR (V)	32
Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	33
Anf. 45 NOOSHI DADGOSTAR (V)	33
Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	34
<i>Ett nationellt avhopparprogram för barn</i>	34
Anf. 47 MUHARREM DEMIROK (C)	34
Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	35
Anf. 49 MUHARREM DEMIROK (C)	35
Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	35
<i>Sveriges klimatutsläpp</i>	36
Anf. 51 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	36
Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	36
Anf. 53 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	37
Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	37
<i>Registerkontroller av anställda i offentlig sektor</i>	37
Anf. 55 VIKTOR WÄRNICK (M)	37
Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	37
<i>Insatser mot antisemitism i skolan</i>	38
Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD)	38
Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	38
<i>Judiska byggnader som skyddsobjekt</i>	38
Anf. 59 JOAR FORSSELL (L)	38
Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	39
<i>Ordförandeposten i OSSE-delegationen</i>	39
Anf. 61 MORGAN JOHANSSON (S).....	39
Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	39
<i>Återkallande av medborgarskap</i>	40
Anf. 63 LUDVIG ASPLING (SD).....	40
Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	40
<i>Budgetanslagen till sjukvården</i>	40
Anf. 65 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	40
Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	41
<i>Sänkt straffrättsålder</i>	41
Anf. 67 ANNA LASSES (C)	41
Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	41
<i>Våld vid idrottsevenemang</i>	42
Anf. 69 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	42
Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	42
<i>Välfärdsbrottsligheten</i>	43
Anf. 71 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	43
Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	43
<i>Hushållens ekonomi</i>	43

Anf. 73 EVA LINDH (S)	43	Prot. 2023/24:31
Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	43	16 november
<i>Minskad polarisering i den politiska debatten</i>	44	
Anf. 75 ERIK OTTOSON (M).....	44	
Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	44	
<i>Sänkt energiskatt</i>	45	
Anf. 77 LARRY SÖDER (KD).....	45	
Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	45	
<i>Fokus Järva</i>	45	
Anf. 79 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	45	
Anf. 80 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	45	
<i>Revidering av hälsobestämmelser</i>	46	
Anf. 81 ELSA WIDDING (-).....	46	
Anf. 82 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	46	
<i>Resurser till barn i utsatta områden</i>	46	
Anf. 83 AYLIN NOURI (S).....	46	
Anf. 84 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	47	
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:136 om		
företagshälsovårdens framtid	47	
Anf. 85 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	47	
Anf. 86 CICZIE WEIDBY (V).....	48	
Anf. 87 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	49	
Anf. 88 CICZIE WEIDBY (V).....	49	
Anf. 89 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	50	
Anf. 90 CICZIE WEIDBY (V).....	50	
Anf. 91 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	50	
§ 8 Bordläggning	51	
§ 9 Anmälan om interpellationer	51	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	52	
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	53	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23	54	